

3 Çocuklarımızla Almanca mı Konuşalım?

Dr. Songül ROLFFS

Bilimsel araştırmalar çocukların okula kıyasla evde daha fazla konuştuğunu, konuşma güdüsünün ve isteğinin kendilerinden kaynaklandığını ve çocukların özellikle kendilerini ilgilendiren konularda bitmek tükenmek bilmeyen bir konuşkanlık sergilediklerini ortaya koymaktadırlar.

5 Almanya'nın Göç ve Toplumsal Politikalarının Sefaleti

Dr. Carolin BUTTERWEGGE

BM, kadınlara iş yaşamında uygulanan ve hala varlığını sürdüren ayrımcılık ile özellikle Almanya'nın doğusundaki kötü iş piyasası koşullarının yanı sıra, özel olarak çocukların ülkede yaygın olan yoksulluğunu kınamıştır.

6 Eğitim Sistemindeki Ayrımcılık Sona Ermeli

Berrin ALPBERK

Almanya şu anda ve gelecekte de çok-kültürlü olacak. Bazı politikacılar bu gerçeği her ne kadar yıllarca çarpıtmaya çalıştıysalar da sonunda gerçek kabul edilmeye başlandı.

9 Almanya'da Yaşayıp Türkiye Seçimlerinde Seçmen Olmak

Ahmet ONAY

12 Yazınsız Çocuklar

Nihat ERCAN

Yazın yapıtlarını okuyamayan, onları anlayamayan çocuklar, dillerini geliştiremiyorlar, yetkinleştiremiyorlar, bu nedenle de okuduklarının tadına varamıyorlar, doyum sağlayamıyorlar.

16 Paldır Küldür Kültür

Hasan ÇAKIR

Çok kültürlü mü, bir kültürlü mü yoksa bi-kültürlü mü olsak, kendi kültürümüzü korusak da mı entegre olsak yoksa nasıl olsak?...

Kuzey Ren Vestfalya'da Yeni Eğitim Politikası

Birleşik Okul Modeli Uygulaması

2011/2012 eğitim yılı itibariyle Kuzey Ren Vestfalya'da deneme amaçlı yeni bir model okul uygulamasına başlanıyor. Altı yılı kapsaması öngörülen ve tüm gün eğitim kurumları olarak tasarlanan birleşik okullar (*gemeinschaftsschule*) modeli, uzun süreli birlikte öğrenimin okul sisteminin verimliliğini, fırsat eşitliğini ve böylece çocukların yüksek mezuniyetlere erişimini hangi ölçüde etkilediğini incelemeyi amaçlıyor. Demografik değişim ve bu bağlamda özellikle kırsal alanlarda giderek gerileyen öğrenci sayısı nedeniyle kapatılmakla karşı karşıya kalan okulların birleştirilerek, eğitim kurumlarının bu bölgelerdeki varlığının sürdürülmesi hedefleniyor.

Birleşik okullar, yerel yönetimler tarafından alınacak kararlara bağlı olarak ve eyalet eğitim bakanlığına yapılacak başvuru üzerine kurulabilecek olup, tüm okul türlerini kapsamı içine alabilecek. BM Engelli Hakları Bildirgesi'nin Almanya'da yürürlüğe girmesinin ardından, engelli çocukların birlikte öğrenime katılımını sağlamak amacıyla, birleşik okullar, içselleştirici eğitim kurumları olarak da yapılandırılabilir.

Ortaokul düzeyinde gerçekleşen bu deneme, 5. ve 6. sınıflarda lise ders programı temelinde birlikte öğrenimi (*integrativ*), 7. sınıftan itibaren de diğer ortaokullarda uygulanan ders programlarının işlenmesini (kooperativ) ya da birlikte öğrenime devam edilebilmesini öngörüyor. Böylece birleşik okullar, 10. sınıfta tüm mezuniyet türlerinin yanı sıra, lise bölümü oluşturmaları durumunda 13. sınıfta lise mezuniyeti sunacak.

Birleşik okul modeline ilişkin eyalet eğitim bakanlığınca yayınlanan kılavuzda, bu denemede, ilkokulun sonunda başarı ve yeterlik düzeylerinden bağımsız olarak her çocuğun bireysel potansiyellerinin temel alınacağı belirtiliyor. Başarılı ve henüz yeterli gelişim sağlayamamış çocukların birlikte öğrenimi aracılığıyla, çoğu kez yanlış kararlar içeren erken seçme uygulamasının önüne geçileceği de vurgulanıyor.

Yeni okul modeli, özellikle aynı okul bünyesinde farklı

mezuniyetler sunan ve 2009'da Rheinland Pfalz'da kurulan realschule plus ve öte yandan Hamburg'da oluşturulan, lise mezuniyetinin bir yıl daha geç edinildiği bölge okulları uygulamasıyla benzerlik gösterdiği görülüyor.

Eğitimde Partiler Arası Uzlaşma

SPD, CDU ve Yeşiller Partisi, "*sekundarschule*" olarak adlandırılan ve birleşik okul model uygulaması içeriklerinin büyük ölçüde üstlenildiği, ancak lise uzantısı bulunmayan yeni bir ortaokul türünün kurulması amacıyla Temmuz'da uzlaşmaya vardı. Üç parti tarafından gelecek aylarda ek kanun tasarısı olarak eyalet parlamentosunda oylamaya sunulması beklenen ve 2023'e kadar geçerli olması öngörülen ortak bir yönerge hazırlandı.

Her çocuğun "(toplumsal) kökeninden bağımsız olarak başarı potansiyellerinin geliştirilmesi gerektiğinin" belirtildiği bu yönergede, işlevsel olmalarına rağmen toplumun reddettiği "*hauptschule*lerin anayasal garantisinin" kaldırılacağı ifadesine de yer veriliyor. Buna karşın, "Eyalet tüm bölgelerde, bölümlenmiş okul sistemi ile bütünleştirici ve diğer okul türlerini kapsayan, yeterli sayıda ve çok çeşitli kamusal eğitim ve okul sistemlerini olanaklı kılacaktır" ibaresinin eklenmesi kararlaştırılıyor. Buna göre eyalet tarafından hiçbir okul türü kaldırılmazken, gelecekte Kuzey Ren Vestfalya'da şu okulların hizmet vermesi öngörülüyor (birleşik okul model uygulaması altı yıllık sürenin dolmasıyla iptal edilecek):

- İlkokul (*Grundschule*)
- Lise (*Gymnasium*)
- Meslek Ortaokulu (*Realschule*)
- Ortaokul (*Hauptschule*)
- Sekundarschule
- Tümleş Okul (*Gesamtschule*)
- Lise ve meslek eğitimi yönelimli *berufskolleg*
- Weiterbildungskolleg
- İçselleme uygulamasına rağmen, gerekli olmaları durumunda *förderschule*ler (engelli okulları)

12 Haziran Seçimlerinde Gümrük Kapılarında Kullanılan Oyların Dağılımı

Kayıtlı Seçmen Sayısı	2.568.979
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	129.283
Geçerli Oy Sayısı	127.867
Geçersiz Oy Sayısı	1.416
Seçime Katılma Oranı (%)	%5,03

	Aldığı oy	Oy Oranı
AKP	78.875	%61,69
CHP	33.552	%26,24
MHP	10.503	%8,21
SP	1.984	%1,55
DP	705	%0,55
BBP	432	%0,34
HAS Parti	365	%0,29
Emep	362	%0,28
HEPAR	333	%0,26
TKP	220	%0,17
DSP	200	%0,16
DYP	154	%0,12
MMP	83	%0,06
LDP	56	%0,04
MP	43	%0,03

DIE GASTE

İki AYLIK TÜRKÇE GAZETE
TÜRKISCHE ZEITUNG
ERSCHEINUNGSWEISE: ALLE ZWEI MONATE
Unentgeltlich
Herausgeber: Initiative zur
Förderung von Sprache und
Bildung e.V.
DİL VE EĞİTİMİ DESTEKLEMEK
İÇİN İNİSİYATİF e.V.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
ViSdP/Chefredakteur:
ZEYNEL KORKMAZ
(Duisburg/Essen Üniversitesi,
Türkçe Öğretmenliği Bölümü)

YAYIN YÖNETİMİ/REDAKTION:
ENGİN KUNTER (Doktorandin)
GÜLDEN GÜNGÖR
OZAN DAĞHAN

Posta Adresi:
Postfach 10 30 03
40021 Düsseldorf

İnternet Adresi:
www.diegaste.de

E-Posta/Mail:
diegaste@yahoo.com

Dizgi/Layout: Die Gaste Verlag
Baskı/Druck: Hürriyet-Deutsch-
land

İÇERİK

Çocuklarımızla Almanca mı Konuşalım?	3	Dr. Songül Rolffs
Eğitimle Yeşeren Topraklar mı?!	4	Filiz Polat
Almanya'nın Göç ve Toplumsal Politikalarının Sefaleti	5	Dr. Carolin Butterwegge
Eğitim Sistemindeki Ayrımcılık Sona Ermeli	6	Berrin Alpbek
Kuzey Ren Vestfalya'da Almanca İslam Din Dersi	8	Die Gaste-Haber
Bilkay Öney: "Türkler, Almanlara oranla beş kat daha fazla televizyon izliyor"	8	Die Gaste-Haber
Almanya'da Yaşayıp Türkiye Seçmeni Olmak	9	Ahmet Onay
Çokdillilik Kapsamında Frankfurt Modeli-Türkçe/Almanca Koala İlkesi	10	Berrin Nakipoğlu-Schimang
Yerel Yönetimlerin Entegrasyon Konseptleri	11	Prof. Dr. Süleyman Gögercin
Yazınsız Çocuklar	12	Nihat Ercan
Entegrasyon Yerine Tanımak - Düzenleyici Esasın Değişimi Üzerine	13	Prof. Dr. Paul Mecheril
2011 Yılında Uyum Politikasını Nasıl Anlamak Lazım?	14	Aydan Özoğuz
Paldır Küldür Kültür	15	Hasan Çakır
Sempozyum 2011	16	Die Gaste

Çocuklarımızla Almanca mı Konuşalım?

Evde Konuşulan Dilin Okul Başarısındaki Önemi

Giessen Üniversitesi Dr. Songül ROLFFS

Çocuklar, dil yetilerini evde annelerleriyle kurdukları iletişimde en iyi şekilde geliştirebiliyorlar. Bilimsel araştırmalar çocukların okula kıyasla evde daha fazla konuştuğunu, konuşma güdüsünün ve isteğinin kendilerinden kaynaklandığını ve çocukların özellikle kendilerini ilgilendiren konularda bitmek tükenmek bilmeyen bir konuşkanlık sergilediklerini ortaya koymaktadırlar. Evdeki iletişimlerin üçte ikisi çocukların inisiyatifiyle gerçekleştirirken okulda bu oran ancak üçte birdir. Öğretmenlerle hem daha az iletişimde buldukları hem de konuşmalarında evdekinin iki misli daha kısa ve eksik tümce kullandıkları tespit edilen olgulardan birkaçı. Çocuklar kendilerini güvencede ve rahat hissettikleri ortamlarda daha fazla konuşmaktadır. Okullarda daha az konuşma isteğine yol açan etmenlerin arasında öğretmenlerin, "Düzgün konuş! Bu öyle söylenmez! Konuyu dağıtma! Bu konuyla alakalı değil!" gibi türünden ikazlarının çocukların okulda geçirdikleri tüm zaman süresi boyunca dile ve konuşmaya olan ilgi ve isteklerini olumsuz etkilediği düşünülmektedir. (Apeltauer, 2010, s.15 ve devamı).

Çocukların okul öncesi dönemde konuşma, sorma ve dünyayı anlama isteğinin ve bununla bağlantılı olan özellikle çocukların bu yaşlarda edindikleri dil yetisinin daha sonraki okul ve yaşam başarısını önemli ölçüde etkilediği varsayılmaktadır. (Gogolin, 2001; Hart/Risley, 1995; Schmöler-Eibinger, 2008; Spitzer, 1996; Expertenrat, 2010).

Özellikle ailede konuşulan dil, bu dilin kalitesi, yani iletişim seviyesi Hart/Risley'e göre çocuğun daha sonraki okul başarısına veya başarısızlığına neden olan en önemli etmendir. PISA'nın (*Programme for International Student Assessment*) da tespit ettiği gibi anne-babanın sosyal konumuyla çocuğun okul başarısının birbiriyle yakından bağlantılı olmasından dolayı bu gerçek kendisini Alman okul sisteminde daha da belirgin olarak göstermektedir. Bu başarıyı etkileyen veya engelleyen diğer etmenler üzerinde bilhassa Alman okul sisteminden kaynaklanan yapısal etmenler üzerinde – bu etmenler fırsat eşitliği doğrultusunda haklı olarak çok tartışıldı ve hala da tartışılmaktadırlar – bu yazıda durulmayacaktır.

Ailelerde kullanılan dil, yani çocuğa verilen girdiler (*input*) içerik ve kalite bakımından farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar ailenin sosyo-ekonomik yapısından (SEY) kaynaklanmaktadır. Ailelerdeki iletişimin kalitesi ailenin SEY'yle eşgüdümü olduğundan bu farklılıklarının (kabul etmek istemesek bile) çocukların geleceklelerini belirlemeleridir. SEY kısaltmasıyla şu etmenler kastedilmektedir: ailenin öğrenim ve gelir düzeyi yüksek mi, düşük mü; sağlanan gelir beyin gücüyle mi yoksa beden gücüyle mi; ağır beden gücüyle mi, hafif beden gücüyle mi sağlanmaktadır. Bu konudaki en ciddi araştırmalardan birisi Amerikalı Betty Hart ve Todd R. Risley'in yaptıkları "*Meaningful Differences in the Everyday Experience of Young American Children*" adlı araştırmadır. Bu araştırma Amerika'da ve Amerikalı ailelerle yapılmasına rağmen her yerde geçerli olma niteliğinde ve üzerinde özellikle durulması gereken güncelliğindedir. Bu araştırmada Hart ve Risley iki yıldan fazla bir zaman boyunca değişik sosyal sınıflardan 42 çocuğun dil edinim ve becerilerini aile içindeki günlük yaşamlarında gözlemlenmişlerdir. Elde ettikleri sonuçlardan bazıları şunlardır: orta sınıf bir ailenin üç yaşındaki çocuğu 1.116 sözcük bilirken işçi ailesine mensup çocuk 749 ve sosyal yardım alan bir ailenin aynı yaştaki çocuğunun ancak 525 sözcük bildiği, yani yüksek SEY'li çocuğun sahip olduğu sözcük dağarcığının yarısına bile hakim olmadığıdır. Bu duruma neden olarak da yüksek SEY kategorisindeki anne-

babanın çocuklarıyla daha fazla konuşmaları ve daha fazla ve değişik sözcük kullanarak değişik alanlarda çocuklarına geniş kapsamlı girdiler vermeleri, iletişimlerinde çocuklarına destek ve cesaret vermeleri, çocukların konuşmasına ortam sağlamaları, konuşmalarını engellememeleri gösterilmektedir. Bu araştırmaya göre saatte ortalama olarak çocuğa hitaben kullanılan sözcük sayısı şöyledir: yüksek SEY'li anne-baba 487, işçi anne-baba 301 ve düşük SEY'li anne-baba ise sadece 176 sözcük kullanmışlardır. Tespitlerden biri de düşük SEY'li ailenin çocuklarıyla daha az (yüksek SEY'li aileye oranla üç defa daha az) konuşmalarının yanı sıra çocukların konuşmalarını desteklememeleri, daha fazla yasak, özgüvenlerini ve cesaretlerini olumsuz etkileyen önermeler ve tümceler kullandıklarıdır. (Hart/Risley, 1995, s. 176). Diğer çarpıcı bir sonuç da ileri yaşlarda da (9-11 yaş) bilinen sözcük sayısının aynı orantıda gelişmesidir, yani düşük SEY'li çocuğun sözcük dağarcığı ileriki yaşta da yüksek SEY'li çocuğun sözcük dağarcığının yarısı kadardır.

Hart/Risley ailelerde dile getirilen önermelerin/tümcelerinin kalitelerinin farkı hakkında şu sayıları vermektedirler. Araştırmalarında yüksek SEY'li ailenin saatte 32 teşvik edici, 5 cesaretlendirici, 1 cesareti kıran ve 1 yasak içerikli önerme; işçi ailesinin 12 teşvik edici, 2 cesaretlendirici, 1 cesareti kıran ve 7 yasak içerikli önerme, düşük SEY'li ailenin ise 5 teşvik edici, 1 cesaretlendirici, 2 cesareti kıran ve 11 yasak içerikli önerme kullandığını tespit etmişlerdir. (Hart/Risley, 1995, s.199).

Anne-babaların bir sene boyunca dile getirdikleri cesaret verici ve cesaret kırıcı ifadelerin ortalama sayısı aşağıdaki çizelgede görülmektedir.

İfadeler	Olumlu (Cesaret Verme)	Olumsuz (Cesaret Kırıcı)
Yüksek SEY'li aile	166.000	26.000
İşçi ailesi	62.000	36.000
Düşük SEY'li aile	26.000	57.000

(Çizelge SR-1; veriler Hart/Risley (1995) sayfa 199'dan alınmıştır.)

Bu verilere göre ortalama olarak işçi aileleri çocuklarına haftada 1200 teşvik edici, cesaret verici ve öz güvenlerini destekleyici ve 700 yasak içeren ifadeyle hitap ederken düşük SEY'li ailelerde 500 teşvik ve cesaret, ama 1.100 yasak içeren ifade kullanılmıştır. (Hart/Risley, 1995, s. 201).

Hart/Risley çocukların büyüdükleri dil ortamı ile zekaları sonraki okul başarıları, yaşamları ve davranışları arasında çok sıkı bir sebep netice bağı olduğu görüşündedirler. Bu çalışmaya dayanarak çocuklarla basit olmayan tümcelele yoğun iletişimde bulunarak cesaretlerini destekleyici, teşvik edici önermelerle hitap etmenin çocukların zeka gelişimini olumlu etkilediğini ve dolayısıyla okulda daha başarılı olmalarını sağladığını bilimsel bir tartışmaya açmışlardır. Nörologların bu konudaki tespitleri de bu görüşü destekleyici yöndedir. Spitzer'e göre insan beyni bu yaşlarda esnek bir yapıya sahip olmasından dolayı yeni şeyleri öğrenmeye ilerideki yaşlara nazaran daha açıktır. (Spitzer, 1996, s. 205). Anne-babanın ağızdan çıkan her olumlu kelime, her karmaşık tümce çocuğun gelişiminde olumlu bir rol oynamaktadır ve çocuğa devamlı büyüyen ve gelişen bir avantaj sağlamaktadır.

Dolayısıyla her anne-babaya yapılacak öneri, "çocuklarınızla elinizden geldiğince fazla ve elinizden geldiğince içeriği nitelikli karmaşık tümceler kullanarak konuşun" olmalıdır. Bu bağlamda hepimizin bildiği "Konuşmak gümmüşse susmak altındır." deyimini de şu şekilde değiştirmemiz gerekiyor: *Konuşmak altındır, susmak ise teneke!*

Çocuklarla konuşmanın yanı sıra özellikle çocuklara kitap okumak da çocukların zeka ve dil gelişimi için çok önemlidir, aslında kitap okumak daha da önemlidir diyebiliriz.

Çünkü konuşma dili, yazı dilinden başkadır. Konuşma dilinde kullanılan sözcükler nicelik açısından daha azdır ve nitelikleri de daha basittir. Hart/Risley'in verilerine göre bilhassa eğitim seviyesi düşük ailelerde günlük konuşmada karmaşık tümce yerine daha fazla az sözcük içeren önerme veya basit tümceler kullanıldığından ve dolayısıyla dar düzgülü bir dil konuşulduğundan bu durumu telafi etmeleri için anne-babaların çocuklarına kitap okumaları özellikle tavsiye edilmeli ve bunu yapabilmeleri için gereken destek verilmelidir, örneğin "Rucksack projesi"nde olduğu gibi.

Çocuklara, "Sus, ayıp! Sen çocuksun, sen anlamazsın! Sen şimdi sus! Bak, uslu durursan sana çikolata alacağım." vb. şeyler diyerek çocuğun konuşmasını engellemek, çocukların geleceğini engellemek demektir.

Dilin ne olursa olsun yeter ki konuş!

Çocukların ilerideki başarılarının zeminini atmak için konuşulan dilin hangi dil olduğu önemli değildir, önemli olan ailede konuşulan dilin veya anadilin dar düzgülü olmaması, çocuklara kitap okuyarak yazı dilini yakından tanıma ve kültürel yaşama katılma olanağı sağlanmasıdır. Kültürel yaşamdan kastedilen örneğin müzeye, hayvanat bahçesine, tiyatroya, sinemaya, konsere vb. yerlere gitme; bu gidilen ve görülen yerler, şeyler konusunda ve özellikle çocuğu ilgilendiren konularda çocuklarla konuşarak fikir alışverişinde bulunma gibi sosyal yaşama katılmaktır. Bilinen gerçek de dar gelirli ailenin çocuğuna bu olanakları sağlayamadığıdır. Burada da yine görev devlete düşmekte ve Aile Bakanı Bayan von der Leyen'in önerdiği gibi çocukların kültürel yaşama katılabilmelerini sağlamak için –ama daha geniş kapsamlı– desteğe ihtiyaç vardır. Eğer anne-baba Almanca'yı Türkçeden daha iyi ve yukarıda söylenen etmenleri yerine getirebilecek seviyede biliyorsa, çocuğuyla Almanca konuşsun. Bu durumda çocuk belki Türkçeyi öğrenemeyecek, ikidilli olmayacak, ama okul başarısı için gerekli donanıma sahip olacaktır. Bilimsel çalışmalar birinci dilde edinilen tüm yetilerin sonradan öğrenilen diğer dillere kolayca aktarıldığını ve dolayısıyla birinci dilini iyi bilen çocukların ikinci dilleri Almanca'yı da kolay öğrendiklerini ve en önemlisi okulda daha başarılı olduklarını göstermektedir. (Gogolin, 2001). Bu bağlamda özellikle anne-babaları İranlı veya Viyetnamlı olan çocukların başarıları gösterilmektedir. Yine Gogolin'in ve Baumert'in belirttiklerine göre ilkökula başlayan göçmen kökenli çocuklarla Alman çocukları arasında Almanca'yı bilme ve kullanma açısından en azından 4 yıllık bir farkı vardır ve bu farkın telafi edilmesi de yine 4 ile 6 yıl sürmektedir. İlkokul süresi de dört yıl olduğundan çocuklar bu farkı telafi edememektedirler.

Genellikle ailelerde konuşulan dil Türkçe olduğundan ve çoğu ailenin sosyo-ekonomik yapısı gereği konuşulan dil dar düzgülü olduğundan (istisnalar hariç!) ve evlerde kitap okuma yerine daha ziyade video veya televizyon izlenildiğinden çocukların öğrenmeye başladıkları birinci dillerini, yani anadillerini yüksek seviyede edinip kullanabilmelerini, dolayısıyla Almanca'yı da iyi öğrenebilmelerini ve okulda başarılı olabilmelerini sağlamak için hem ailelerde kullanılan Türkçenin seviyesinin yükselmesi için hem de okullarda yazı dili olarak öğretilmesini sağlamak için

girişimlerde bulunmak kaçınılmazdır. *Sprachprofile*'de özellikle birinci dilin önemi şu sözlerle vurgulanmaktadır. "Kim anadilinde düşüncesini sözlü veya yazılı mantıklı ve anlaşılır bir şekilde ifade edebilmeyi öğrenmişse bunu diğer dillerde de ifade edebilir, ama eğer bu yetileri, yani kendisini anlaşılır, berrak ve mantıklı bir dille ifade edebilmeyi hiç öğrenmemişse her hangi bir dili yapı olarak öğrenebilir, ama konuşması ve dile getirdiği düşüncesi gereken berraklıktan, anlaşılır ve mantıklı olmaktan uzak kalır." (Sprachprofile, 2006, s.6) [çeviri: SR].

Ailesinin sosyo-ekonomik yapısı gereği okul için gereken dil becerileriyle donanmamış bir çocuk özellikle Alman okullarında da bu becerileri edinememektedir. (Gogolin, 2001, s. 9). Alman veya göçmen kökenli olsun okul, çocukların bu eksikliğini gözardı etmekte ve bu edinimleri varmış gibi eğitim vererek çocukların başarısızlıklarına bilhassa neden olmaktadır. Gogolin, okulun veya öğretmenlerin bu tutumlarının özellikle ilkökul öğretmenlerinin bilimselliğe ve soyut düşünceyi geliştirmeye kapı açan okul dilini öğretme yöntemlerini bilmediklerinden ve bu dilin yapı özelliklerini öğretmediklerinden kaynaklandığı görüşündedir.

Okul dili her yönüyle günlük konuşma dilinden ayrı bir dildir. Kullanılan sözcükler ya alan dili sözcükleridir ya da günlük konuşmada bilinseler bile başka bağlam kapsamında anlamları değişmektedir. Yapı bakımından da büyük fark söz konusudur. Yapı daha ziyade edilgendir ve daha çok eylemlerden türetilmiş adlar kullanılmaktadır; örneklenecek olursa "durch diese Kapazitätserweiterung wird das angesprochene Problem in der Weise gelöst, dass ..." gibi. Okul dilinin özellikleri kendi başına ayrı bir araştırma konusu olduğundan bu yazıda üzerinde durulmayacaktır.

Dünyaca tanınan bilgisayar mühendisi Amerikalı pro-

fesör Joseph Weizenbaum psikolog Hans Ebehard Richter'e yazdığı bir mektubunda her sınıfta, her öğrencinin bir bilgisayarı olması gerekir mi, okulun görevi nedir, sorusuna bir bilgisayar uzmanı olarak şu yanıtı veriyor.

"Okulun en önemli önceliği nedir? Ve okul buna göre mi hareket ediyor? Okulun en önemli önceliği çocuklara kendi dillerini öğretmek olmalıdır ki, çocuklar kendilerini hem yazılı hem de sözlü net ve anlaşılır şekilde ifade edebilsinler. Bu edinime sahip olan insanlar okudukları ve duyduklarına karşı daha hassastırlar. Bu insanlar gördüklerine, duyduklarına ve okuduklarına (yani çevreden aldıkları tüm sinyallere) daha eleştirel bir gözle bakarlar ve soruştururlar. Bu edinime sahip olmayanlar ise her türlü propaganda ve yanlış yönlendirmeye kolay yem olurlar." (Richter, 2010, s. 157) [çeviri: SR].

Weizenbaum'un bakış açısıyla toplumda başarılı olabilmenin ve hakkını savunabilmenin anahtarı hangi dil olursa olsun bireyin birinci dilini iyi bilmesidir. Dar düzgülü bir dilin kullanıldığı bir ortamda yetişen çocuklara fırsat eşitliği sağlamak için okulun en önemli görevi çocuklara sadece Almanca dersinde değil her derste okul dilini öğretmek olmalıdır. Bunu yapabilmeleri için de öğretmenlerin üniversitelerde bu eğitimi almaları gerekmektedir.

Sonuç olarak göçmen kökenli çocukların çoğu okul dilini ne evde öğreniyorlar ne de okulda öğrenebiliyorlar diyebiliriz.

Çözüm Önerileri veya Bu Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?

Yapılan destekleme projeleri kısa vadeli olduklarından beklenen sonuca varılmıyor. Durumun değişmesi için

anne-babalara düşen görevin yanısıra okulun görevi daha da büyüktür ve uzun vadeli çözümlere gerek vardır (bkz. Gogolin, 2001, Expertenrat, 2010).

- Üniversitelerde ilkökul öğretmenlerine yalnızca Almanca dersinde değil diğer tüm derslerde de çocuklara okul dili olan yazı dilini nasıl öğretebilecekleri öğretilmelidir.
- Çocuk dünyaya gelmeden anne-babalara ulaşmanın yolları araştırılmalı ve mustakbel annelere çocuk eğitime konusunda seminerler verilmelidir ve bu seminerlere katılım zorunlu olmalıdır.
- Anne-babaların üç yaş öncesi çocuklarıyla katılabilecekleri ve Türkçe eğitim veren "minikler yuvası - Kinderkrippen" açılmalıdır.
- İki dilde (Almanca-Türkçe; Almanca-Rusça vb.) eğitim veren çocuk yuvalarının sayıları çoğaltılmalıdır.
- İki dilde eğitim verebilecek anaokul öğretmenleri yetiştirilmelidir.
- Her üniversite ve yüksek okulda eğitimci ve öğretmen adaylarına ikidilliliği kapsayan dersler zorunlu kılınmalıdır. Özellikle öğretmenlik bölümü okuyan gençlere ikidilliliğin bir "eksiklik" değil olağan ve topluma faydalı olduğu bilinci verilmelidir.
- Birinci sınıftan itibaren çocuklara anadil dersi verilmelidir.
- Anadil dersini verebilecek öğretmenler yetiştirmek için üniversitelerde gerekli bölümler açılmalıdır. (Şu ana kadar Türkçe için böyle bir bölüm sadece Duisburg-Essen Üniversitesi'nde var.)

Kaynakça:

Apeltauer, Ernst (2010): Lernerautonomie, Lehrerautonomie und Deutsch als Fremdsprache, in: Globalisierte Germanistik: Sprache-Literatur-Kultur; XI. Türkischer Internationaler Germanistik Kongress –Tagungsbeiträge, s.15-34

Expertenrat "Herkunft und Bildungserfolg" Empfehlungen für Bildungspolitische Weichenstellungen in der Perspektive auf das Jahr 2020 (BW 2020), Leitung: Prof. Dr. Jürgen Baumert, Berlin 2011 (online: http://www.kultusportal-bw.de/servlet/PB/show/1285001/ExpertenberichtBaW%FC_online.pdf (son tıklama 23.05.2011))

Gogolin, Ingrid (2001): Die Verantwortung der Grundschule für Bildungserfolg und -misserfolge, S. 1-15 [bzw. in pdf-Datei S. 11-26] <http://www.blk-bonn.de/papers/forum-bildung/band11.pdf> (son tıklama:

10.08.2011)

Hart, Betty und Risley, Todd R. (1995): Meaningful differences in the everyday experience of young American children, Baltimore [u.a.]: Bookes

Richter, Horst E.: Moral in Zeiten der Krise, Berlin 2010

Spitzer, Manfred (1996): Geist im Netz. Modelle für Lernen, Denken und Handeln, Heidelberg – Berlin – Oxford

Tracy, Rosemarie (2008): Wie Kinder Sprachen lernen, Tübingen (2. Aufl.)

Sprachprofile für die Volksschule, Basel 2006

Sprachprofile ein Konzept zur stufen- und fächerübergreifenden Sprachförderung an den Schulen Basel-Stadt, 1999: http://www.iik.ch/wordpress/downloads/Artikel_Sprachprofile.pdf (son tıklama: 10.08.2011)

Eğitimle Yeşeren Topraklar mı?!

Filiz POLAT Aşağı Saksonya Eyalet Meclis Üyesi/B90-Grüne

Eski Almanya Şansölyesi Helmut Kohl'un "Blühende Landschaften", yani "yeşeren topraklar" sözü, birleşik Almanya için olan vizyonunu tarif ediyordu. Almanya'nın insanları yaklaşık yirmi yıl boyunca iki tamamen farklı siyasi ve ekonomik sisteme sahip ülkeyi birleştirmek için çaba harcadılar. Federal düzene sahip Almanya'da, eyaletlerdeki eğitim sistemlerindeki farklılıklar halen korunuyor. Bunun sonucunda 16 eyalete sahip Almanya'da kavraması pek de kolay olmayan 16 farklı okul sistemi bulunmaktadır. Avrupa da zaman zaman hafif bir tebessümle PISA araştırmasında sonuncu olan Almanya'ya bakıyor. Kohl'un bahsettiği anlamdaki "eğitimle yeşeren topraklar"dan oldukça uzak olduğumuzu anlamak pek de zor sayılmaz. Burada sadece çeşitlilik yeşeriyor – ve bu ne yazık ki bu durumda pek de avantaj gibi gözüküyor.

PISA araştırmasına ilaveten yapılan ulusal PISA-E'de, eyaletler birer birer karşılaştırıldı. Eyaletler arasındaki sistem

farklılıkları ne kadar büyükse, öğrencilerin eğitim başarılarındaki sonuçlar da o kadar farklı. Tekrar hatırlatmak gerekirse; araştırmada, 15 yaşında olup 9'uncu sınıf öğrencisi olan 1246 farklı okuldan toplam 50 bin öğrenci bu araştırmaya katıldı. Bir taraftan tüm okullar ortak araştırıldı (yeteri kadar anket formu geri gönderemeyen Berlin ve Hamburg eyaletleri hariç), diğer yandan da 15 yaşındaki *Gymnasium* (lise) öğrencileri ayrı olarak değerlendirildi. Araştırmada okuma ve metin anlama yetileri, matematik ve fen bilimi temel eğitimi, iletişim ve ortak çalışma yetenekleri değerlendirildi. Bayern eyaleti burada birinci olurken Bremen son sırada yer alıyordu ve siyasi çamur atma kampanyası da böylece başladı. Klasik okul sistemi tartışmalarının yanı sıra birçok tartışmada göçmen çocukları da suçlu ilan ediliyordu. BILD gazetesinin internet sayfasına konuşan Dil Bilimcileri Derneği Başkanı Heinz-Peter Meidinger bu konuda şöyle diyordu: "Almanya'nın PISA'da bu kadar kötü

sonuçlar almasında, okullarımızda kalabalık sayıda okuyan göçmen çocukları da büyük rol oynuyor." Hatta bazı sözde uzmanlar sadece Türk çocuklarını sorumlu tutmak istediler. Heitmeyer araştırmasında ırkçılığın toplumun tam ortasında bulunduğu tescillenen bir ülke olan Almanya'da, sorunun etnikleştirilmesi kadar kötü birşey olamaz heralde. Ne mutlu ki şu anda birçok sağduyulu uzman bu konuda söz alabiliyor ve araştırma sonuçlarının iyi ve dikkatli analiz edilmesi gerektiğini savunuyorlar. Bu uzmanlar, uluslararası karşılaştırmada zayıf öğrencileri ayrıca destekleyen entegre okul sistemlerine ve öğretmenleri destekleyen sosyolog ve psikologlara sahip ülkelerin, başarıya ve elemeye göre çalışan okul sistemine sahip ülkelere nazaran daha başarılı olduğuna dikkat çekiyorlar. Ancak yine de bir soru cevapsız kalıyor; Eğitim kargaşası 16 eyaletimizdeki reformlar için imkan bırakıyor mu? Veya federal bir Almanya'da hiçbir zaman eğitimle yeşeren topraklar olabilir mi?

Almanya'nın Göç ve Toplumsal Politikalarının Sefaleti

NRW Eyalet Parlamentosu Milletvekili (Die Linke) Dr. Carolin BUTTERWEGGE

Birleşmiş Milletler Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Komisyonu'nun bir süre önce yayınladığı rapor, politikada ve medyada geniş bir yankı buldu. Komisyonun Devletler Raporu, Federal Hükümet'in toplumsal, işgücü piyasası ve göç politikalarını son derece sert bir biçimde eleştirmişti. Rapor, siyasetin, Federal Almanya'da yaşayan azınlıkların ve yoksulların uğradığı toplumsal haksızlıkları daha çok dikkate alması ve sorunlarını çözmeye yönelmesi gerektiğine ilişkin bir uyarıda bulunmuştu. Öte yandan bu rapor, göçmenlerin işgücü piyasası haklarından dışlanmasını ve sağlık hizmetlerinden yararlanmalarının olumsuz koşullarını kınamıştır.

Almanya'da bu rapora ilişkin medyadaki, bir diğer ifadeyle toplumsal yankı iki yönlü olmuştur. Bir tarafta yardım kurumları ve sosyal kuruluşlar ile Sol Parti (*Die Linke*) eleştiriyi yerinde ve haklı bulurken; diğer tarafta, örneğin Federal Hükümet ve muhafazakar medya, rapora öfkelenmişlerdir. Yorumcular, BM'in, gerçekten ağır insan hakları ihlallerinin olduğu ve mutlak yoksulluğun hüküm sürdüğü devletlerle ilgilenmesine atıfta bulunarak, eleştiriyi reddetmişlerdir. Ve zaten sorun da tam bu noktada başlamaktadır. Sorun, verilen mesajla-

rin özellikle kötü olmaları nedeniyle hiç ciddiye alınmaması ya da kabul edilmemesinde yatmaktadır.

Gerçekte BM raporu Almanya'daki durum hakkında neleri eleştirmiştir? BM, kadınlara iş yaşamında uygulanan ve hala varlığını sürdüren ayrımcılık ile özellikle Almanya'nın doğusundaki kötü iş piyasası koşullarının yanı sıra, özel olarak çocukların ülkede yaygın olan yoksulluğunu kınamıştır. Buna göre, çocuk ve gençlerin yaklaşık dörtte biri, günlük olarak sıcak bir yemekten mahrumdur ve aynı zamanda Hartz IV ödenekleri, gerekli yaşam standartları için yeterli olmamaktadır.

Rapor, göç politikası konusunda iki sorunlu alanı öne çıkarmıştır: Göçmenlere ayrımcılık yapılması ve iltica talebinde bulunan insanların sosyal güvenlik sistemlerinden dışlanması ve insan hakları açısından ağır koşullarda yaşamaları. Devletler Raporu, göçmenlerin ve çocuklarının eğitim ve iş piyasası alanındaki yetersiz katılım olanaklarında köklü bir değişiklik olmasını eleştirmiştir. Bu nedenle Federal Hükümeti, eğitim ve çalışma hakkının daha iyi uygulanması için girişimlerde bulunmaya çağırılmıştır.

BM'in eleştirisi hedefi tutturmuştur;

son on yılda Alman okul sisteminde göçmen kökenli çocukların dezavantajlı durumunda sadece marjinal düzelme olduğunu göstermiştir. Göçmen ve/veya gelir düzeyi düşük, reşit olmayan büyük bir kitle, hala, sadece alt düzey diploma edinilemediği ya da hiç bir diploma elde edilemediği *hauptschule* ya da *förderschule* gibi eğitim sistemindeki dezavantajlı konumlara gönderilmektedir.

Bu durum, çıraklık eğitimi için de geçerlidir; üstelik bu alanda göç kökenli gençlerin durumu daha da kötüleşmiştir. Çıraklık eğitimi oranları gerilemiştir ve sınırlı sayıda meslek alanlarını kapsamaktadır. Sayıları, sıra bekleme kuyruğunda ortalamanın üzerindedir. Kadın ve erkek göçmenlerin işgücü piyasasında karşılaştığı olumsuzluk, resmen düşük nitelikli mesleklerdeki nicel çokluklarında ve işsizlik oranlarının ortalamanın iki katı yüksek olmasında kendini göstermektedir. Göçmenlere ve çocuklarına yapılan ayrımcılık, yabancı ülkelerin meslek diplomalarının kabul edilmemesiyle, işgücü piyasası hakları açısından yurttaslara verilen öncelik nedeniyle alt konumlara indirgenmesiyle ve şirketlerin uyguladığı personel ve ücret politikalarıyla arttırılmaktadır.

BM'nin Devletler Raporu, ayrıca, mültecilerin ve iltica talebinde bulunan insanların durumlarının endişe verici olduğu eleştirisinde de bulunmuştur. Bunların gerekli sosyal hizmetlerden ve sağlık hizmetlerinden yararlanmadığı, kapasiteleri yetersiz ve elverişsiz yerleşim yerlerinde yaşadığı ve işgücü piyasasına erişimlerinin sınırlı olduğu belirtilmiştir. Almanya, temel insan haklarını açıkça ihlal eden bu duruma, mevcut göçmen hakları düzenlemeleri ve iltica politikalarıyla kendisi neden olmuştur. Alman politikası, yıllar içerisinde, iltica talebinde bulunan insanların sadece acil sağlık hizmetlerinden yararlanmalarına ve çocuklarının eğitim ve çıraklık eğitimi sistemine erişimlerinin zorlaştırılmasına bilinçli olarak göz yummuştur. Bu bir skandaldır ve BM tarafından haklı olarak kınanmıştır.

Bu ayrımcı yapıları önyargılardan arınmış olarak incelemek ve saptamak gerekmektedir. Ancak o zaman bunların siyasal çözümleri için önkoşullar yaratılmış olur. Bu bağlamda, özellikle medyanın ve siyasal sorumluluk taşıyanların BM'in eleştirisi karşısında sergilediği olumsuz tutum, çözüm arayışlarının yakın gelecekte gerçekleştirilmek istenmediği endişesini arttırmaktadır.

Avrupa Türkçesinin çalışkan arıları: Yerel gazetelerimiz

Avrupa Türkçesinde yerel gazeteler damgası

Kökleri Türkiye'de yaklaşık 5 milyon insanın yaşadığı Batı Avrupa'da, parasız dağıtılan Türkçe yerel gazetelerin bu dili taşıyan en önemli araçlardan biri olduğu belirtildi. Frankfurt'ta üç ayda bir yayımlanan "Kültür" dergisinin yeni sayısında, Avrupa'nın önde gelen Türkçe bölgesel gazete yöneticileriyle yapılan ayrıntılı söyleşiler, ortaya göre yeni bir dil ve medya resmi çıkardı. Ulm merkezli "Merhaba", Frankfurt merkezli "Hessen Toplum", Kopenhag merkezli "Haber", Brüksel merkezli "Binfikir", Londra merkezli "Haber" ve Paris merkezli "Papağan" gazetelerini işleyen Kültür, kapak dosyasında, Avrupa'da Türkçe konuşan insanların yıllar içinde güçlü bir yerel basın yarattığına dikkat çekti.

Dergide, Türkçe konuşan milyonlarca insanın kendilerine yakın bölgesel gazeteleri bir biçimde takip ettiği vurgulanırken, bunun sonuçları da tartışmaya açıldı. Avrupa Türk Gazeteciler Birliği (ATGB) Başkanı Gürsel Köksal, çözümleyici makalesinde, Türkçenin geldiği noktayı ve yerel basının görevlerini analitik bir kurguyla irdelerken, medya planlamacı ve danışmanı Mustafa Korkmaz, Türkçe yerel yayınların sanıldığından çok daha etkili olduğunu belirtti. Korkmaz, bu sektörün yeni bir dönemin eşliğinde olduğunu da savundu.

Birinci yılını doldurmaya hazırlanan Kültür'ün Temmuz/Ağustos/Eylül 2011 dönemini içeren 4'üncü sayısında, Türkçe dahil birçok dilde art arda yayımlanarak satış rekorları kıran "Öfkelenin!" kitapçığının yazarı Stephane Hessel ile Uğur Hüküm'ün söyleşi ve Hüküm'ün izlenimlerine geniş yer ayrıldı. Essen'deki Katakomben Theater'in yöneticisi Kazım Çalışkan ve Montreux Caz Festivali yöneticisi Claude Nobs ile söyleşilerin yanı sıra, Celil Denктаş Almanya'daki kamu hayatında Türkçe ve Türkçeli insanlar üzerinde oynanan oyunları irdeleyen makalesinde "büyük bir oyuna" işaret etti. "Yazarlarımız ve yaşadıkları kentler" dizisinde ise Gültekin Emre kendi Berlin'ini anlattı.

Çalışmalarını Ratingen'de sürdüren heykeltıraş-ressam Yıldırım Denizli'nin son sergisi üzerine bir yazıda, sanatçının yapıtlarından örneklerle onun "aydınlanma çizgisindeki müdahalesi" tartışmaya açıldı.

Bu arada, Almanya'da uzun bir süredir yayımlanan "Agora42" adlı doğrudan aydın kesimi hedefleyen Almanca derginin genç Türk yayıncısı Nazım Çetin de Kültür'ün sorularını yanıtladı. Dergideki bir başka yazıda da iki yeni kitap üzerinden Münih'teki bir cami çerçevesinde siyasal İslam'ın attığı adımlar ve nazizmin ayak izlerinde sahnelenen kirli oyunlara değinildi.

Kültür'ün bu sayısına, Gürsel Köksal, Hüseyin Şenol, Işın Sigel, Mehmet Canbolat, Sadi Tekelioğlu, Serpil Aygün, Erdinç Utku, Mustafa Köker, Mustafa Korkmaz, Gültekin Emre, Uğur Hüküm, Belkis Önal Pişmişler, Celil Denктаş, Rasim Baybars, Emre Ertem, Ömer Yaprakkıran, Yıldırım Denizli, Ali Yıldırım ve Yüksel Pazarkaya, ürün ve yanıtlarıyla katkıda bulundular.

Federal Almanya'da genel dağıtıma verilen, Paris ve Viyana'da ise kısmen dağıtılan "Kültür" ile osmancutsay@gmail.com adresi üzerinden doğrudan bağlantı kurulabiliyor.

Eğitim Sistemindeki Ayrımcılık Sona Ermeli

Berrin ALPBEK FÖTED Genel Başkanı

Almanya Federal Cumhuriyeti çoktan bir "çokkültürlü" toplum olmuştur. Alman kökenli olmayan yedi milyondan fazla insan kendi çok kültürlülükleri ile devamlı olarak buraya yerleşmiş durumdadırlar. Çocuklarının çoğu burada doğmuş ve yetişmişlerdir; burada okula gitmekte-dirdirler ya da bir meslek öğrenmektedirler.

Bu gelişmeler geriye döndürülemez! Avrupa'nın tüm büyük kentleri, ister Paris olsun, ister Londra, Brüksel, Amsterdam, Viyana, İstanbul, Berlin ya da Frankfurt olsun, tüm bu dev kentler artık devamlı olarak çok kültürlü olmuşlardır. Eğitim kurumları bu çok kültürlü gerçeği bir şans ve çağırı olarak anlamalı ve birçok uzman eğitimcinin önerdiği gibi, kültürlerarası eğitimi okul öncesi dönemde, okullarda ve yüksek öğretim alanında da bir yeni eğitim ve öğretim politikasının ilkesi olarak görmelidirler.

Almanya şu anda ve gelecekte de çokkültürlü olacak. Bazı politikacılar bu gerçeği her ne kadar yıllarca çarpıtmaya çalıştıysalar da sonunda gerçek kabul edilmeye başlandı.

Almanya'da olduğu gibi diğer Avrupa ülkelerinde de nüfusta bir gerileme var, yani oralardan göçmen gelmesi mümkün değil, gelse bile ihtiyacı karşılaması mümkün değil.

Uzun lafın kisası Almanya hatta Avrupa geliştireceği tüm politikalarda göç gerçeğini göz önünde bulundurursa ve politikalarını çokkültürlü bir toplumun gereksinimlerine göre geliştirse ancak gelecekte diğer sanayi ülkeleri ile rekabet etme gücüne sahip olabilecek. Çünkü iyi yetişmiş insan faktörü gelişmiş ekonomilerde önemi koruyacak.

Daha şimdiden Almanya'nın birçok metropol kentinde anadili Almanca olmayan çocukların oranı %30'u aşmakta. Bazı ilçelerdeki okullarda bu oran %90'lara varmakta.

Buna rağmen çokkültürlü toplum gerçeğinin kabul edilmemesi göçmen öğrenci ve anadili öğretmenlerinin okullarda dışlanmalarının temel nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Alman eğitim sisteminde göçmen kökenli öğrenciler açısından yapısal ve kurumsal bir ayrımcılığın sözkonusu olduğu yapılan tüm (Örn. PISA, OECD vb.) araştırmalarda ortaya konmuştur. Değişik eyaletlerde uygulanan eğitim sistemlerinin ayrıntılarda bazı farklılıklar göstermekle birlikte, ortak ayrımcı ve eleyici özelliklerini şu noktalarda özetleyebiliriz.

Bavyera, Baden-Württemberg, Kuzey Ren Vesfalya, Aşağı Saksonya ve Hessen eyaletlerinde öğrenciler 4. sınıfa kadar birlikte eğitim görmekte, 5. sınıftan sonra çocukların gidecekleri okullar "Hauptschule", "Realschule" ve "Gymnasium" diye ayrılmakta. Başka bir deyişle değişik toplumsal kesimlere mensup olan çocukların 10 yıllık zorunlu eğitimin sonuna değin birlikte eği-

tim görmeleri ve birbirlerinden öğrenmeleri engellenmekte. Diğer on bir eyalette ise Saksonya eyaletinin öteden beri öngörüldüğü iki aşamalı bir sistem uygulanmakta. Bu eyaletlerde "Gymnasium"un yanında "Mittelschule (Haupt+Realschulen) ve Gesamtschule devam etmekte veya reform adı altında yeni uygulamaya konmaktadır (Ör. Berlin, Hamburg).

Yeni açıklanan uluslararası PISA 2009 araştırmasının sonuçlarına göre de "göçmen kökenli ailelerden gelen çocuklar çifte haksızlığa uğruyorlar". Rapor sosyal dezavantajlı semtlerde yaşayan, az gelirli, eğitim düzeyi yüksek olmayan ailelerin çocuklarının bir de eğitim sistemi tarafından erken yaşta "başarılı", "orta başarılı", "başarısız" diye belirli okul tiplerine ayrılarak daha olumsuz etkilendiğini belirtiyor. Rapora göre çocuklara mümkün olduğu kadar birlikte, uzun eğitim görme olanağı sağlayan ülkelerde sosyal dezavantajların etkileri eğitim sistemi sayesinde azalıyor. Ayrıca Almanya araştırmaya katılan tüm ülkeler arasında çocukların geldiği sosyal sınıf ile okullardaki başarıları arasındaki ilişkinin en yüksek olduğu ülke.

Göç ve uyumdan sorumlu devlet bakanı bayan Böhmer konu ile ilgili yaptığı açıklamada haklı olarak okullarda göçmen çocukların bireysel desteklenmesi için daha fazla yatırıma ve zamana gereksinim olduğunu, öğretmen ve öğretmenlerin çokkültürlü bir toplumun gereklerine göre eğitilmeleri ve sayılarının artması gerektiğini vurgulamakta. Kendisini bu istemlerinde destekliyoruz.

Ancak bu istemlerin, çocuklarımızın kültürlerinin eşitliğinin gözardı edildiği, anadilini konuşma özgürlüğün ellerinden alınmaya çalışıldığı, eğitimde fırsat eşitliğinin tanınmadığı eleyici ve ayrımcı eğitim sistemlerinde ısrar edilerek gerçekleşmesi olası değildir.

Ayrımcılık ve fırsat eşitsizliği çok karmaşık sosyal olgulardır. Tespit etmek de ve gerekli önlemleri almak da o yüzden kolay değildir. Benzer durumdaki kişilere farklı muamele yapılmasına yol açacak yasa ve uygulamalar, doğrudan ayrımcılık şeklinde ifade edilir.

Fırsat eşitliğinde, farklı başlangıç konumlarına rağmen, arzu edilen noktaya ulaşmak için bütün kişilerin eşit fırsatlara sahip olması gerekliliği esas alınır.

Bu konuda uluslararası alandaki temel düzenlemeler, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS) ve İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşmeye Ek 12 No'lu Protokol'dür.

Bu sözleşmelerin metinleri incelendiğinde, ayrımcılığın cinsiyet, ırk, renk, soy ve etnik köken, milliyet, dil, din ve inanç, yaş, engellilik, politik veya diğer fikirler, medeni hal gibi diğer statüler yönünden ya-

saklandığı görülmektedir. Almanya'da bu anlaşmalara imza atmış bir ülkedir. Hatta federal ve eyaletler düzeyine ayrımcılığı önlemeyi hedef edinen kurumsal yapılanmaya gidilmiştir. Federal Hükümetin Ayrımcılıkla Mücadele Ofisi (ADS-Antidiskriminierungsstelle des Bundes) ayrımcılığa uğradıklarını hisseden insanlara danışmanlık yapmaktadır. 18 Ağustos 2008 tarihinde yürürlüğe giren Genel Eşit Muamele Yasası (AGG), bunun yasal temelini oluşturmaktadır.

Ayrımcılığa uğradığınızı hissettiniz ya da dikkatinizi çeken bir ayrımcılık örneği olduğunda buradaki danışmanlara başvurabilirsiniz. Kendilerine telefonla, posta yolu ile, elektronik posta üzerinden ya da önceden kararlaştırdığınız bir randevu ile şahsen ulaşabilirsiniz.

Ayrımcılık çeşitleri olarak; hukuki eşitlik temeline dayanan doğrudan ayrımcılık (yani benzer durumdaki kişilere farklı muamele yapılması), görünüşte tarafsız bir kuralın ya da uygulamanın belirli bir gruba ait kişileri diğerleri ile karşılaştırıldığında dezavantajlı duruma getirmesi olarak ifade edilir. Dolaylı ayrımcılık, kişinin onurunu ihlal edici, aşağılayıcı, küçük düşürücü ya da incitici bir ortam yaratılmasına yol açan kasıtlı ya da kasıtsız tutum ya da davranış olarak tanımlanmaktadır.

Berlin'de ayrımcılığa karşı dayanışma ağı (ADNB-Antidiskriminierungsnetzwerk in Berlin) adı altında hizmet veren Berlin Türk Toplumu'nun (TBB) Projesi 2006-2008 raporunda toplam 242 şikayetten 37'sinin eğitim alanından olduğunu tespit etmektedir ve somut örnekler vermektedir.

Yine Köln'de ayrımcılığa ve ırkçılığa karşı hizmet veren büronun (Antidiskriminierungs Büro (ADB) Köln/Öffentlichkeit gegen Gewalt e.V.) verdiği 2009 raporunda eğitim kurumlarında ayrımcılık ve ırkçılığa dayalı şikayetler tüm şikayetlerin %15'ini oluşturmaktadır.

Bu şikayetler öğrencilerin geldiği ülke, etnik köken, anadili, dini, ten rengi, giyimi (başötüsü), anne-babasının sosyal statüsü (Harz IV) vb. birçok alanı kapsamaktadır. Şikayetler yukarıda sözünü ettiğimiz yapısal mekanizmalar sonucunda ortaya çıkan elemeler ve öğretmenler tarafından ön yargılara dayanan bilinçli veya bilinçsiz yapılan ayrımcılıklarla ilgilidir.

Göçmen çocuklarının (%85) okul öncesi eğitim kurumlarına Almanlara (%95) göre daha az gidiyor olması politikacılar ve basın tarafından bu çocukların başarısızlığı için neden olarak gösterilmektedir.

Sanki aileler çocuklarını yuvaya göndermek istemiyormuş gibi bir genel izlenim uyandırılmaktadır. Böylelikle başarısızlığın nedeni tamamen ailelere yüklenmektedir.

Yapılan araştırmalar yuva eğitimine katılımın az olduğu bazı eyaletlerde gereksinime yanıt verecek kapasitenin olmadığını ve olan kapasitenin de öncelikle çalışan

anne-babaların çocuklarına ayrıldığını göstermekte. Bunun yanında birçok eyalette yuvalar çoğunlukla dini kuruluşlara ait olduğundan anne-baba için seçenek oluşturulamamakta veya kuruluş tarafından müsülman çocuk kabul edilmemektedir.

PISA 2009 raporuna göre araştırmaya katılan ülkeler arasında Almanya en çok çocuğun farklı engeller nedeniyle özel okullarda eğitim gördüğü ülke. Bu çocuklar arasında göçmen çocuklarının oranı da çok yüksektir.

Ancak Türkiye kökenli çocuk sayısında son yıllarda bu okullarda bir gerileme görülmüştür. Ek bir destek ile bu okullara gönderilen çocukların normal okullarda eğitim görmesi olası iken sistem kolaylığı seçip çocukları bu tür okullara göndererek dışlamaktadır. Günlük yaşamdan şikayetler bu saptamaları doğrulamaktadır.

Yapısal ve öğretmene dayalı elemeye ve ayrımcılığa örnek olarak 2006 yılında yayınlanan "Eğitim Raporu"nda göçmen çocuklarının ilk okulun son yıllarında öğretmenler tarafından daha kötü notlandırıldığı ve dolayısıyla seviyesi düşük okul tiplerine yönlendirildiği saptaması verilebilir.

Bu konuda şimdiye kadar hiçbir önlem alınmamıştır. Tam tersine birçok eyalet okulun verdiği "Schulempfehlung" kararını bağlayıcı kılmıştır. Yani velinin karar hakkını elinden almıştır. Bu uygulamalar göçmen çocuklarını ve ailelerini eğitim sistemine doğrudan katılmalarına değil tam tersine dışlanmalarına yol açmaktadır. Üye derneklerimize gelen birçok şikayet bu konuyla ilgilidir.

Yine aynı raporda bazı velilerin "Schulempfehlung" a itiraz edip çocuklarını "Gymnasium" a göndermeleri sonucunda göçmen çocuklarının "Gymnasium" a gitme oranının ancak %10 olduğu belirtilmektedir.

Son yıllarda tüm bu engelleri aşarak "Gymnasium" a kaydını yaptırabilen bazı öğrencileri başka sürprizler beklemektedir. Kimi büyük şehirlerde göçmenlerin yoğun olduğu semtlerdeki okullarda göçmen kökenli öğrenciler aynı sınıflarda toplanmaktadırlar. Yapılan şikayetler okul yönetimleri ve eğitim müdürlükleri tarafından haklı bulunmamakta ya da önemsenmemektedir.

Diğer bir örnek olarak çocuklarımızın dil ve kültürleri yüzünden uğradıkları doğrudan ayrımcılık verilebilir. Uluslararası ve Federal düzeyde birçok uzman tarafından çok dillilik ve anadilin önemi hakkında artık hiç şüphe olmamasına rağmen, yerel düzeyde ve bazı eyaletlerde (Dietzenbach, Raststatt/Hessen; Berlin, Wiesbaden) farklı rüzgarlar esmektedir.

Daha çok yakında üç kız öğrenci teneffüste Türkçe konuştukları için geçici olarak dersten uzaklaştırılmışlardır. Okul müdürü, çocuklardan birisinin babasına, Türkçenin genel olarak da okulda yasak olduğu açıklamasında bulunmuştur.

Hukukçulara göre, teneffüslerde Almanca'nın dışında başka bir dil kullanılmamasının yasaklanması, büyük çoğunlukla Alman kökenli olmayan öğrencileri kapsadığı için, "Avrupa ayrımcılığı engelleme yönetmeliği 200/43/EG'ye" göre (Irkçılığı önleme yönetmeliği) kuşkusuz bir dışlanma anlamına gelmektedir.

Adı geçen yönetmelik, eğitim alanında, böylece devlet okulları için de geçerlidir. Bu yönetmelik -eğitim alanında-federal eyaletler tarafından uygulamaya koyulmamasına rağmen, bu durumdan mağdur olanların hakları yeterince belirlenmiş olduğundan, böyle bir uygulamadan olumsuz etkilenenler doğrudan yönetmeliğe bağlı olarak hak isteyebilirler.

Ulusal uyum planında ve Aralık 2007'de eyalet eğitim/kültür bakanları konferansı tarafından yapılan "Uyum Bir Şanstır - Birlikte daha fazla şans eşitliği için" adı altında yapılan açıklamayı imzalayanlar örneğin çocuk ve gençlerin çokdilliliğinin önemini tanınması ve çokdillilik ilkesinin okul ortamında yerini bulabilmesi için çalışmalar yapılacağını karara bağlamışlardır. Ama uygulamada hiçbir şey değişmemiştir.

Tam tersine tüm eyaletlerde okul yasalarında "Deutschpflicht" adı altında düzenlemeler yapılması bazı politikacılar ve uyumdan sorumlu devlet bakanımız tarafından tartışmaya açılmış ve bizim ve diğer bazı göçmen örgütlerinin de girişimleri sonucunda bundan vazgeçilmiştir.

Okuldan meslek eğitimine geçişte göçmen kökenli gençlerin ve özellikle "Hauptschulabschluss" alanların meslek eğitimi yeri bulmakta zorlandıklarını tekrar Eğitim Raporu 2010'da saptanmaktadır. Diğer okullardan diploma alanlar için de durum iç açıcı değildir. Çeşitli araştırmalar yapılan başvurulara daha okul diplomasına ve notlara bakılmadan ad, soyad ve oturulan bölgeye göre ön bir eleme yapıldığını ortaya koymaktadır.

Üniversite ve yüksek okullara geçişte sevindirici bir gelişme izlenmektedir. "Gymnasium" diploması alanlardan üniversite ve yüksek okullara başlayanların oranı göçmen kökenlilerde daha yüksektir. Ama oran tüm öğrencilere (%27) bakıldığında hala çok azdır (%17).

Görüldüğü gibi eğitim sisteminin tüm aşamalarında ayrımcılık yapıldığı gibi üniversitelerde de yapıldığı konusunda şikayetler tüm üye derneklerimize ulaşmaktadır.

Ne yazık ki bunları istatistiksel bir düzene koymak halen olanaklı değildir. Yukarıda sözü edilen ADS bu konuda olumlu bir girişimde bulunarak ayrımcılık ve ırkçılıkla ilgili somut bilgilerin sistematik bir biçimde elde edilmesi ve sorunun çözülmesi için hangi altyapıların oluşturulması konusunu araştıran bir rapor hazırlamıştır. Bu raporla ilgili sayısal verilerin temsil gücünü arttırmak ve sorun olan konuların tespiti için daha geniş anketlerin yapılmasını, bilimsel araştırmaların yoğunlaştırılmasını, danışmalık yapan kurum ve kuruluşların arttırılmasını, danışmanlık hizmetlerinden daha fazla yararlanılması için bilgilendirme kampanyası yapılmasını, danışmanlık hizmeti veren kişilerin kompetanslarının arttırılmasını, ortak bir dokümantasyon sisteminin oluşturulmasını ve Almanya çapında alınan mahkeme kararlarının bir bilgi bankasında toplanmasını tavsiye etmiştir.

Son dönemde özellikle bazı politikacıların ve Alman basınının ağır eleştirilerine hedef olan Türk kökenli velilerin büyük bir bölümü, verilmeye çalışılan izlenimin tam tersine bir çatı kuruluşu olan FÖTED altında 15 yılı aşkın bir süredir yılmadan çocukları için onurlu bir gelecek için çalışmalarını sürdürmektedir.

Amacımız çocuklarımızın okul öncesi eğitimlerinde, okullarda ve okul dışı alanlarda, gençlerimizin eğitim öğretim ve meslek öğreniminde ortaya çıkan sorunların çözümüne katkıda bulunmak, onların du-

rumlarını iyileştirmeye çalışmak; sorunlarının çözümü için, FEDERAL, EYALET VE YEREL DÜZEYDE VELİLERİN KATILIM VE ETKİNLİKLERİNİ desteklemek ve tek çatı altında ÖRGÜTLENMELERİNİ sağlamaktır.

Eğitim sisteminde dışlanmaları ve ayrımcılığı bir ölçüde önlemek için ne gibi değişiklikler gerektiği tarafımızdan yıllardan beri tekrarlanmaktadır.

Çocukların dil öğrenim süreçlerini hızlandırmak için okul öncesi **eğitime** önem verilmeli ve en az 3 yaşından itibaren çocukların yuvaya gitme hakkı olmalı ve **çocuk yuvası ücreti alınmamalıdır**.

Çocukların dördüncü veya altıncı sınıfa kadar değil, onuncu sınıfa kadar **birlikte eğitim ve öğretim** görmeleri ve birbirlerinden de öğrenmeleri sağlanmalıdır.

İkinci dil olarak Almanca dersleri düzenli bir şekilde verilmelidir. Bu ders için ayrılan saatler tamamen bu amaçla kullanılmalıdır. İkinci dil olarak verilen Almanca derslerinin bu konuda özel öğrenim almış öğretmenler tarafından verilmesi sağlanmalıdır. PISA 2009 verilerine göre Almanya'da okullarda verilen dil destekleme ek dersleri bakımından OECD ülkelerinin gerisinde kalmakta. Göçmen çocukların yoğun bulunduğu okulların sadece üçte birinde dil destekleme dersleri verilmekte. OECD ortalaması Almanya'ya göre iki kat daha fazladır.

Çocuklarına, eğitim düzeyi veya gelir düzeyi yeterli olmadığı için yardım edemeyen velilerin bu eksiklerinin giderilmesi için acele olarak **tüm okulların, giderek tam gün okullara dönüştürülmesi sağlanmalı ve katkı payları kaldırılmalıdır**.

Çocuk yuvalarının ve anaokullarının büyük bir bölümünün, **çokdilli ve çokkültürlü** olduğu kabul edilip; bunun gerektirdiği, **anadilini de içine alan kültürlerarası eğitim anlayışı** yaşama geçirilmelidir. Finlandiya ve diğer İskandinav ülkelerinde olduğu gibi, yuvalara ve anaokullarına daha fazla mali yatırım yaparak eğiti-

min ve eğitimcilerin yetkinlikleri, kalitesi artırılmalıdır.

Toplumun ve okulların çok kültürlülüğü kabul edilerek, anadili Almanca olmayan çocukların anadilleri, **tüm eyaletlerde haftada en az 4 ders saati Anadili Dersi olarak Okul Ders Programı içerisinde sınıf geçmeyi etkileyecek şekilde verilmeli ve öğrencinin karnesine işlenmelidir**.

İkiddilli Eğitim veren okullar ve Devlet Avrupa Okulları daha yaygınlaştırılmalıdır. Anadili dersi veren öğretmenlerin kadrolarında kısıtlama yapılmamalı; aksine Türkçe dersi veren yeni genç Türk kökenli öğretmenlerin yetiştirilmesi ve atanmaları sağlanmalıdır.

Eğitici ve öğretmen yetiştiren yüksek okul ve üniversitelerin öğrenim programlarının çok kültürlü toplumun ve çok kültürlü okulların gereklerine yanıt verecek şekilde değiştirilmesi gereklidir.

Bu istemler bilimsel doğrulara dayandığı halde büyük partiler politik olarak bu istemleri savunmayı göze alamamaktadır. Almanya Türk Veli Dernekleri Federasyonu olarak bir kez daha tüm eyaletlerdeki eğitim politikacılarını, eğitim sistemine kültür ve dil çoğulculuğunu yerleştirmeye ve "Irkçılığı önleme yönetmeliği'ni" (AGB) özellikle okul yasaları bağlamında uygulamaya koymaya çağırıyoruz.

Kaynaklar:

PISA Araştırmaları
OECD Raporu, Bildungsberichte 2006, 2008, 2010

Antidiskriminierungsreport Berlin 2006-2008/ADNB des TBB

Diskriminierungsfälle 2009 / Rassistische Diskriminierung in Deutschland/ Antidiskriminierungsbüro (ADB) Köln bei Öffentlichkeit gegen Gewalt e.V
GEW Gutachten zum völkerrechtlichen Recht auf Bildung und seiner Umsetzung/ Okt.2008

Machbarkeitsstudie: "Standardisierte Datenerhebung von Diskriminierung! Bestandsaufnahme und Ausblick. Hrsg: ADS des Bundes

Die Gaste tarafından Duisburg-Essen Üniversitesi'n-de 23-24 Mayıs 2009 tarihinde düzenlenen "Göçmenlerin Anadili Sorunu ve Çözüm Önerileri Sempozyumu" sunumları ve konuşmaları - Ocak 2010

ISBN 978-3-9813430-07
Die Gaste Verlag
İsteme Adresi:
diegaste@yahoo.com

Kuzey Ren Vestfalya'da Almanca İslam Din Dersi

Kuzey Ren Vestfalya Eyalet Eğitim Bakanlığı ilk ve ortaokullarda Almanca İslam din dersini müfredata almak için girişimde bulundu. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği, İslam Konseyi, İslam Kültür Merkezleri Birliği ve Müslümanlar Merkez Konseyi'nden oluşan çatı örgütü Almanya Müslümanları Koordinasyon Konseyi ile yapılan görüşmeler sonucu İslam din dersinin "kültür temelli değil inanç temelli" olarak işleneceği konusunda görüş birliğine varıldı.

KRV Eğitim Bakanlığı ve Almanya Müslümanları Koordinasyon Konseyi'nin 22 Şubat 2011 tarihinde yayınladığı ortak bildiriye göre, "kilisenin Protestan ve Katolik din dersleri üzerindeki etkisi örneğinde olduğu gibi, bir danışma kurulu oluşturularak, bu kurulun inanç odaklı din dersinin hazırlanmasına ve uygulanmasına katkıda bulunması, Müslümanların dini düsturlarının formüle edilerek Bakanlığa sunulması ve bu tasarının hayata geçirilebilmesi için, danışma kurulu modelini yasal güvence altına alan gerekli eğitim yasası değişikliğinin sağlanması kararlaştırıldı."

KRV Eğitim Bakanı Sylvia Löhrmann 6 Mayıs 2011 günü düzenlenen "Kuzey Ren Vestfalya'da İslam Din Dersinin Geleceği" konulu toplantıda İslam din dersinin ana hatları ve gelecekteki uygulamasına ilişkin konuşmasında "Pragmatik olarak hareket edeceğiz ve İslam din dersini adım adım uygulamaya koyacağız. İsteğimiz modern ve öğrenci odaklı İslam din dersi" şeklinde açıklamalarda bulundu.

Münster Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ursula Nelles'in konuyla ilgili açıklaması ise şöyle: "Üzerinde zorunlu olarak çalışılması gereken, Avrupalı bir İslam anlayışının (Euro-İslam) geliştirilmesi. Bu bağlamda 2004 yılından beri İslam din dersi öğretmeni yetiştiren ve güçlü ilahiyat fakültesi bölümlerine sahip olan Münster Üniversitesi mükemmel bir başlangıç noktasıdır."

Federal Eğitim Bakanı Anette Schavan Focus dergisine yaptığı açıklamada İslam din dersine yönelik Almanların korkularını bildiğini ancak bunu İslamiyet ve Hıristiyanlık arasında bir diyalog olarak gördüğünü ifade etti. Amaçlarının kuran okulları kurmak ve aşırı dinci gruplara bir platform sunmak değil, İslami arka bahçeden çıkartıp, şeffaf hale getirmek olduğunu bildirdi.

Tasarının hukuksal boyutuna değinen Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu ikinci başkanı Ali Ertan Toprak Almanya Müslümanları Koordinasyon Konseyi altında toplanan dört büyük dini grubun hukuksal olarak dini cemaat şartını yerine getirmediğine dikkat çekerek, devletin kendisinin bunu yaratamayacağını belirtti.

Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Yeşiller Milletvekili Arif Ünal Almanya'da hukuksal açıdan bir İslam dini cemaati muhatabı olmadığından geçici çözüm olarak KRM ve İslam uzmanlarından oluşturulan komisyon ile ders müfredatı sorununun giderileceğini dile getirirken "320 bin Müslüman öğrencinin gereksinimi olan İslam din dersi için yaklaşık 300 öğretmene ihtiyaç duyulacak ve bunlar da Münster, Osnabrück ve Heidelberg üniversitelerinden mezun olan kadrolar tarafından karşılanacak" dedi.

Diyanet İşleri Türk İslam Birliği cemaat statüsü elde etmek amacıyla Almanya genelinde "cemaat kütüğü" uygulaması başlattı. DİTİB dernekleri aracılığıyla başlatılan kayıt işlemleri "Almanya'daki Müslümanların kayıt altına alınarak demografik özelliklerine ilişkin verilerin elde edilmesi ve bu doğrultuda İslam din dersi için gerekli yasal statünün kazanılması" şeklinde ifade ediliyor. Cami derneği başkanlarının genel bakışı ise kiliselerde olduğu gibi camiler için de vergi uygulamasına geçilmesi yönünde.

İnanç odaklı İslam din dersine ilişkin eğitim yasasındaki gerekli değişikliğin ve danışma kurulu üyelerinin Eylül ayı içinde kesinleşmesi bekleniyor. İlahiyat bilimci Dr. Michael Kiefer'in değerlendirmesine göre en büyük sorun, ders verecek öğretmenlerin yetersiz sayıda olması ve öğretmenlerin hangi şartları yerine getirmesi gerekliliğinin belirsiz olmasının yanı sıra din adamlarının bu konuda düşebilecekleri görüş ayrılıkları.

Almanya genelinde ders veren yaklaşık 200 İslam din öğretmenin ya İslam dini üzerine yüksek lisans eğitimi almış ve öğretmenliği ek iş olarak yapanlar ya da ilahiyat eğitimi almış ama pedagoji diploması bulunmayan kişiler olduğunu vurgulayan Dr. Kiefer "öğretmen açığının ancak ve ancak ilahiyat eğitimi veren üniversitelerde İslam dini ve pedagoji eğitiminin birlikte verilmesi" ile çözülebileceği düşüncesinde.

Baden Württemberg Entegrasyon Bakanı Bilkay Öney: "Türkler, Almanlara oranla beş kat daha fazla televizyon izliyor"

Baden Württemberg Eyaleti'nin SPD'li Entegrasyon Bakanı Bilkay Öney'in, *Welt am Sonntag* gazetesindeki röportajda söylediği "Türkler, Almanlara oranla beş kat daha fazla televizyon izliyor", "Almanya'da ne kadar çok Türk olursa, huzursuzluk o kadar artar" sözleri büyük yankı uyandırdı.

Welt am Sonntag gazetesinde yayınlanan haberde, SPD'li Bakan Öney'in Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamasına karşı çıkmadığı öne sürüldü. Haberde, Öney'in Türkiye'nin Berlin Büyükelçisi'ne de "ülkede ne kadar çok Türk olursa, huzursuzluk o kadar artar" dediği belirtildi. Bunun yanı sıra geçtiğimiz Mayıs ayında göreve başlayan Öney'in eyalet hükümetinin protokolünde yer almasına rağmen, Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerin vatandaşlarına yerel seçim hakkı verilmesine karşı çıkması, Türklerin Almanlara kıyasla beş kat fazla televizyon izlediğini söylemesi, hatta Entegrasyon Bakanlığı'na gerek görmediğine işaret etmesi de tepki topladı. Öte yandan Türkiyeli gençlerle yaptığı görüşmelerde argo dil kullanması da eleştiri konusu oldu.

Olay, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Zeit*, *SWR* gibi birçok medya kuruluşu tarafından haber ve yorum konusu yapıldı.

Entegrasyon Bakanı Öney, çifte vatandaşlık talebi ve Baden-Württemberg'de uygulanan tartışmalı vatandaşlık sınavlarının kaldırılması gibi girişimlerinin ardından, Türkleri sorunlu bir kitle olarak gördüğüne ilişkin açıklaması şaşkınlık yarattı.

Bakan Öney'in söz konusu açıklamaları, Yeşiller Partisi Entegrasyon sözcüsü Mehmet Kılıç ve TGD İkinci Başkanı Hilmi Kaya Turan tarafından eleştirildi. FDP Entegrasyon Sözcüsü Serkan Tören, Öney'in basına yansıyan bu açıklamalarını aydınlatması gerektiğini vurgulayarak, Türklerin Almanlardan beş kat fazla televizyon izledikleri söyleminin, "Türklerin aptal olduğu, kültürel konulara ve okumaya ilgi duymadığı, ebeveynlerin çocuklarını doğru eğitmediği ve zamanlarını yalnızca televizyon karşısında geçirdikleri" şeklinde çağrışımlar içerdiğini belirtti (*Welt Online*).

CDU Baden Württemberg Sosyal Komisyonlar Başkanı Christian Bäumer de Öney'in iddialarının yalnızca kanıtlanamamakla kalmadığını, ayrıca bir ayrımcılık teşkil ettiğini belirtti. Bäumer, bakanın belirttiği görüşlerin "Almanlar çalışırken, Türklerin televizyon karşısında oturduğu izlenimi verdiğini", oysa "Güney Batı Almanya'da Türklerin çalışma oranının %90 olduğunu" açıkladı.

Süddeutsche Zeitung ise, 2009 yılında Berlin'e hükümet eden Belediye Başkanı Klaus Wowereit ve onun her an dağılmaya uygun SPD-Sol Parti (Linke) koalisyonunun sahip olduğu çoğunluğu güvence altına alabilmesi için, SPD'ye geçtiğini yazdı. Gazete, "Eski partisi Yeşiller o dönem Berlin'den Stuttgart'a giden Öney'in arkasından gözyaşı dökmüdü. SPD Berlin örgütündeki bazı partililer de onun gidişine farklı tepki göstermedi. Öney'in Baden Württemberg'den partili arkadaşları da şimdi, onun sözlerinin gerçekten gürültüye neden olduğunu biliyor" diye yazdı.

Kamuoyundan gelen yoğun tepkiler üzerine Bakan Öney, *Welt am Sonntag* gazetesinde yer alan ve kendisine ait olduğu belirtilen açıklamaların yanlış aktarıldığını, gerçeği yansıtmadığını söyleyerek şu açıklamayı yaptı: "Vatandaşlarıma sesleniyorum. Çıkan haberlere bakıp huzurunuzu bozmayın. Partilere tepki göstermeyin. Bu haberler çok yanlış ve amaçlı. Ben bu oyunlara gelmek istemediğim için avukatlarımla tavsiyesiyle davadan vazgeçtim. Ben bir bakanım. Her sözüme dikkat etmek zorundayım. Doğru olmayan şeyleri zaten söyleyemem."

Her ne kadar *Welt am Sonntag*'ta Daniel Friedrich Sturm'un imzasını taşıyan haberin doğru olup olmadığı boşlukta kaldıysa da, gazetenin bakan Öney'e atfettiği sözler Almanya'da çok yaygın olan bir kanıyı ifade ediyor. Özellikle "Türkler, Almanlar'a oranla beş kat daha fazla televizyon izliyor" sözleri Sarrazin'in tezleriyle büyük bir benzerlik taşımaktadır. Öney'in doğru olmadığını söylediği sözlerine karşı gösterilen tepkilerin nedeni de bu büyük benzerlikten kaynaklanmaktadır. Bu açıdan da bakanın bu sözleri söyleyip söylemediği çok fazla önem taşımamaktadır. Asıl olan *Welt am Sonntag*'ın haberinde yer alan sözlerin Alman kamuoyu tarafından büyük ölçüde paylaşıyor olmasıdır.

Öte yandan bakan Öney, "Avrupalı" tavır ve tutumlarıyla, özellikle "başörtüsü/turban"a karşı çıkışıyla, Yeşiller'den SPD'ye transfer olmuş bir politikacı olmasıyla, başta İslamcı çevreler olmak üzere pek çok kesim tarafından sıkça eleştirilmiş ve suçlanmıştır.

Almanya'da Yaşayıp Türkiye Seçimlerinde Seçmen Olmak

Ahmet ONAY

Önce 2010 yılında Tayyip Erdoğan'ın, başbakan olmaktan daha çok AKP başkanı olarak sahne aldığı Köln-Arena şovu yapıldı. Daha sonra Şubat 2011'de Düsseldorf çıkartması gerçekleştirildi. Almanya'da yaşayan hemen herkes, Türkiye Cumhuriyeti'nin "Alamancı"ya gösterdiği bu büyük teveccühü biraz şaşkınlıkla, biraz gülümsemeyle, biraz "umutla" karşıladı.

Ardından başbakanın yurtdışında yaşayan Türkiye yurttaşlarının Türkiye seçimlerinde "artık oy kullanabilecekleri" açıklaması geldi. Başbakana göre, Türkiye seçimlerinde yurtdışında yaşayan yurttaşların oy kullanabilmesi için her şey hazır. Böylece Köln ve Düsseldorf çıkartmalarının arka planında Türkiye yurttaşlarının oylarını almanın yattığı görülür oldu.

YSK'ya (Yüksek Seçim Kurulu) göre, bir milyonun üzerinde seçmenin bulunduğu iller ve çıkardığı milletvekili sayıları şöyledir:

	Seçmen Sayısı	Milletvekili Sayısı
Istanbul	8.829.393	85 milletvekili
Ankara	3.237.446	31 milletvekili
Izmir	2.794.729	26 milletvekili
Yurtdışı	2.568.977	
Bursa	1.784.466	18 milletvekili
Adana	1.350.817	14 milletvekili
Konya	1.332.240	14 milletvekili
Antalya	1.291.676	14 milletvekili
Mersin	1.098.492	11 milletvekili

Tablodan da görüldüğü gibi, yurtdışındaki seçmen sayısı, yaklaşık 25 milletvekili çıkaracak büyüklüğe sahiptir. İşte bu "potansiyel" seçmen sayısı, çoğu durumda Türkiye'nin siyasal geleceğini belirleyecek niteliktedir. Tayyip Erdoğan ve AKP'nin yurtdışına, özellikle de Almanya'ya yönelik "propaganda" çalışmaları böylesi bir potansiyele sahip seçmenin oylarını almayı amaçlamıştır.

Ancak Tayyip Erdoğan'ın Düsseldorf çıkartmasında, yurtdışındaki yurttaşların buldukları ülkelerde oy kullanabileceklerini "müjde"lemesine karşın, YSK, "gerekli teknik ve yasal hazırlıklar tamamlanmadığı" için yurtdışındaki seçmenlerin 12 Haziran seçimlerinde eskisi gibi sadece gümrük kapılarında oy kullanabileceklerini açıkladı. Böylece AKP'nin yurtdışına yönelik olarak iki yıldır sistematik olarak yürüttüğü seçim kampanyası YSK kararıyla bir sonraki "bahar"a kaldı.

12 Haziran seçimlerinde gümrük kapılarında kullanılan oylar, yurtdışı seçmen sayısının sadece %5'i olurken, AKP, %61,7'ye oranıyla "açık ara" önde çıkmıştır.

Şimdi yeni bir sürece girilmektedir. Başbakan ve AKP başkanı Tayyip Erdoğan'ın YSK'nın seçim öncesinde aldığı karara gösterdiği tepki ve sonrasında "yurtdışındaki seçmenler gelecek seçimde buldukları ülkede mutlaka oy kullanacaklar" açıklaması göz önüne alındığında, 2,5 milyon

seçmeni ve yaklaşık 25 milletvekili çıkarma potansiyeliyle yurtdışındaki seçmen kitlesi Türkiye'deki siyasal partilerin belli başlı bir seçim kampanya bölgesi olacağı kesin görülmektedir.

Burada en önemli ülke Almanya ve Almanya'da yaşayan seçmen kitlesidir. Bugüne kadar YSK, yurtdışındaki seçmen listesini, bunların ülkelere dağılımını resmen açıklamamıştır. Bu nedenle, Almanya'da yaşayan seçmenlerin sayısı tam olarak bilinmemektedir.* Yaklaşık bir hesaplamaıyla Almanya'da yaşayan seçmen kitlesinin 1,5 milyon civarında olduğunu söylemek pek yanlış olmayacaktır.

İşte bu 1,5 milyonluk seçmen kitlesi, yaklaşık olarak 15-16 milletvekilini belirleyecektir. Bu da Almanya'ya yönelik ve Almanya'da yoğun bir seçim kampanyasının yürütüleceğinin kesin ifadesidir.

Sorun, siyasal partilerin Almanya'daki seçmene yönelik seçim çalışmaları değildir. Ana sorun, bu çalışmaları yürütecek potansiyel olanaklar ve ilişkilerdir. Doğal olarak olanakları ve ilişkileri daha yoğun ve daha örgütlü olan siyasal partiler, Almanya'daki seçmen kitlenin oy tercihinde etkin bir unsur olarak ortaya çıkacaklardır. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye seçimlerinde oy kullanacak seçmenler üzerinde etkili olan ya da olacak olan "sivil toplum kuruluşları" seçimin kaderini belirleyebilecektir.

Bugün açıkça görüldüğü gibi, özellikle Almanya'da en örgütlü ve en geniş olanağa sahip kesimler "cemaatler" (Milli Görüş vb.), "tarikatlar" ve doğrudan hükümetin denetiminde olan Diyanet İşleri'ne bağlı DİTİB'tir (Diyanet İşleri Türk İslam Birliği).

Berlin Büyükelçiliği Din Hizmetleri Müşaviri Prof. Dr. Ali Dere'nin, 16 Şubat'ta Almanya'daki 13 konsolosluğun din hizmetleri ataşelerine "Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya ziyareti" nedeniyle gönderdiği bilgi notu bu açıdan çok dikkat çekicidir. Büyükelçiliğin Din Hizmetleri Müşaviri, Tayyip Erdoğan'ın 27 Şubat 2011 tarihinde Düsseldorf'ta yapacağı toplantıya ilişkin olarak bu bilgi notunda şunları yazmaktadır:

"Bu müstesna toplantıya katılmak isteyenlerin yoğunluğu karşısında, salonun kapasitesinin dolup insanımızın istenmeyen mağduriyetle karşılaşmaması için bir dizi organize tedbirler alınmıştır.

Bu çalışmalarda ataşeliklerimiz,

* Bu durum, Türkiye'deki seçimlerde sıkça dile getirilen "seçim hilesi"nin yapılabilmesi için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Türkiye'de yaygın biçimde "mükerrer oy" kullanıldığı ve digital ortamda müdahaleler yapıldığı iddiaları göz önüne alındığında, yurtdışı seçmen listesinin tam ve kesin olarak açıklanmaması yeni usulsüzlüklere kapı aralayacağı kesindir. Bu belirsizliğin ve boşluğun YSK tarafından hemen giderilmesi ve yurtdışı seçmen listesinin, tıpkı ülkede olduğu gibi "askıya" çıkartılmasının mutlaka sağlanması gerekmektedir.

eyalet birliklerimizle, din görevlilerimizle ve dernek yöneticilerimizle yakın iletişim içinde olacak, ancak görünümde eyalet birlikleri ve dernekler ön planda olacaktır. Bu itibarla 18 ve 25 Şubat tarihli her iki cuma hutbesi sonrasında din görevlilerimiz Sayın Başbakanımızın söz konusu programını ekteki metni okuyarak duyuracak, bu programa katılmak isteyenlerin detaylı bilgiyi dernek yönetimlerinden ve broşürlerden alabileceklerini ilan edecektir. Bu toplantının Düsseldorf'ta gerçekleşeceği dikkate alındığında öncelik buraya yakın Kuzey Ren Vestfalya DİTİB Dernekleri'nin katılımının daha kolay ve organize edilebilir olduğu düşünülmektedir. İlgili derneklerin gençlik kolları, kadın kolları ve derneklerimizde din eğitimi gören gençlerin bu anlamlı etkinliğe katılmalarının temini kendileri için ayrı bir motivasyon ve tarihi anı olacaktır." (Bkz. Die Gaste, Sayı: 16, Yalçın Bayer'in Hürriyet gazetesinde çıkan haberi.)

Ve yine aynı bilgi notunda Almanya'daki DİTİB'e bağlı camilerde okunacak Cuma hutbesinin metnine de yer verilmiştir.

Bu, kesin ve açık biçimde dinin siyasete alet edilmesidir. Ancak söz konusu olan seçimler ve iktidar olunca, din gibi kutsal bir inanç sistemi bile siyasete kaygısızca araç haline getirilebilmektedir.

Öte yandan Tayyip Erdoğan'ın başbakan sıfatıyla yaptığı Düsseldorf çıkartması, bir yandan devlet olanakları kullanılarak organize edilirken, diğer yandan camiler, dernekler ve bunların gençlik ve kadın kolları seferber edilmiştir.

Şubat ayında yaşanan bu olay, Almanya'da seçim kampanyalarının nasıl ve kimler tarafından yürütüleceğini de açıkça ortaya koymaktadır.

Bunların yanında Alman siyasal yönetiminin Türkiye seçimlerine yönelik propaganda çalışmalarının yönelimleri ve sonuçları konusunda ciddi kaygı ve endişeleri bulunmaktadır. Bugüne kadar Almanya'nın Türkiye yurttaşlarının sadece konsolosluklar bünyesinde oy kullanmasına bile karşı çıkışında bu kaygı ve endişeler belirleyici yere sahip olmuştur. Bu kaygı ve endişenin temelinde ise, seçim kampanyalarının Türkiye yurttaşlarını siyasallaştıracağı ve siyasal çatışmalara neden olabileceği düşüncesi yatmaktadır.

Ancak aynı Alman siyasal yönetimi, artan oranda dini cemaatleri öne çıkartan ve bunlara resmi düzeyde onay veren tutumuyla "cemaat"lerin ve DİTİB'in Türkiye yurttaşları üzerindeki gücünü ve egemenliğini güçlendirmektedirler. Dolayısıyla da seçmenler üzerinde etkin bir gücün oluş-

masının ortamını hazırlamışlardır. Bir başka ifadeyle, Alman siyasal yönetimi, Almanya'da yaşayan Türkiye yurttaşlarını "dini azınlık topluluğu" haline dönüşmesinden fazlaca rahatsız değillerdir. Bu da, Türkiye yurttaşları arasında "milliyetçi" ya da "ulusal" bir yönelimin daha büyük "zarara" yol açacağı düşüncesine paralellğe düşmektedir. Bir bakıma, Alman siyasal yönetiminin, Almanya'da "potansiyel" bir "ulusal azınlık sorunu" ortaya çıkması olasılığı karşısında "müslüman azınlık sorunu"nu yeğleme eğiliminde olduğunun işaretidir. (Ve her zaman olduğu gibi, bunun arka planında 1980 öncesindeki "sağ-sol çatışması"nın Almanya'ya yansımaları önleme kaygısı da bulunmaktadır.)

Tüm bu gelişmelerin ve eğilimlerin ortasında, seçme ve seçilme hakkının demokratik bir hak olduğunu ve insanların tam demokratik bir ortamda özgür iradeleriyle siyasal tercihlerini belirlemeleri gerektiğini düşünen insanların şüphesiz yapmaları gereken çok şey olacaktır. Almanya'da yaşayan Türkiye yurttaşlarının ve Türkiye kökenlilerin, eğitim ve dil sorunları dahi çözülememişken, "entegrasyon" konusunda kesin ve belirgin bir tanımlaması bile yapılamamışken, işsizlik vb. ekonomik sorunlar devasa boyutlara ulaşırken, yerel düzeyde bile Almanya'daki siyasal yönetime katılım kanalları açılmamışken, feodal toplumsal ve kültürel değerler varlığını sürdürürken, yurttaşı oldukları kendi ülkelerinin siyasal yönetimini belirleyecek seçimlerde oylarını özgür iradeleriyle kullanma sorunu, hiç şüphesiz yeni ve "extra" bir sorun durumundadır. Ama unutulmamalıdır ki, 50 yıllık göç tarihinin gösterdiği gibi, yurtdışında, özellikle de Almanya'da çalışan "Türkiyeli göçmen toplumu"nun sorunları, her zaman ülkedeki siyasal yöneticiler tarafından kulak ardı edilmiş ve yalın bir "döviz kapısı" olarak görülümüştür.

Bu açıdan bakıldığında, Türkiye seçimlerinde Almanya'da oy kullanma olanağının ortaya çıkması, belki de 50 yıllık göç tarihinde "Alamancı" için yeni bir yönelimin biçimlendirilmesi için bir fırsat yaratacaktır. Bu fırsatın, devlet ve "cemaat" olanaklarının kullanılarak heba edilmesinin önüne geçilmesi için, bugünden yarına herkesin çaba göstermesi bir yurttaşlık görevi haline gelmektedir.

Bu çabaların gösterilmesi yanında, Die Gaste başta olmak üzere tüm Türkçe yerel yayınların bu çabalara katkıda bulunmasını gönülden istiyoruz.

Bu konuda dikkat çekmek istediğimiz son nokta, bazı çevrelerin ve bireylerin kendi "ikballeri" için, milletvekili olabilmek için girebilecekleri siyaset cambazlığıdır. Unutulmamalıdır ki, siyaset cambazlarına karşı, açık ve net bir tutum almak seçme ve seçilme hakkının yozlaştırılmaması için mutlak bir gerekliliktir.

Çokdillilik Kapsamında Frankfurt Modeli Türkçe/Almanca Koala İlkesi

Berrin NAKİPOĞLU-SCHIMANG – Göç ve Anadilleri Uzman Danışmanlık Merkezi (FBZ)

Merkezin amaç ve görevlerini belirleyen durum; göç olgusunun zamana dayalı değişkenliğinin göçmen öğrencilerde ortaya çıkardığı ihtiyaçlar ve sorunlardır.

Anadil derslerinin de bugünkü ve gelecekteki konumu **göçmenliğin değişen yapısı ile bağlantılıdır**.

90'lı yılların başına kadar göç sorununa hakim politikayı Almanya'nın bir göç ülkesi olmadığı ve göçmenlerin belli bir zaman sonra ülkelerine geri dönmelerini varsayan görüş belirliyordu. Bu duruma bağlı olarak da o dönemin anadil derslerinin hedeflerini; anadilde bildirişimsel beceri, bu beceriyi koruma ve geliştirme ve köken ülkeye ait bilgi aktarımı oluşturuyordu. "Diaspora"nın yaratmış olduğu benliğini ve dilini kaybetme korkusuna eklenen göç alan ülkenin itici tavırları da, göçmenlerin çoğunluğunun kendi kabuklarına çekilmelerine neden olmuştur. Bu iki etmen göçmenlerin uyum sağlamalarını ciddi anlamda engellemiştir.

90'lı yılların sonuna doğru yabancılar politikasında bir paradigma değişikliği yaşanmıştır. Artık yabancıardan değil göçmenlerden bahsediliyordu ve bunun geri dönülmeyecek bir gerçek olduğu kabul edilip küreselleşme tartışmaları açısından da bir kazanım olabileceği anlaşılmaya başlanmıştı. Ancak ne yazık ki geçmiş yılların yanlış politikalarından dolayı, geçen bu sürede, her iki taraf da göçün sunabileceği bir fırsatlardan yeterince yararlanamadı.

Bu durumdan dolayı da göçmen aile çocuklarının çoğunluğu her ne kadar ikidilli ve ikikültürlü durumlarını kabul etmek ve ettirmek için pek çok strateji geliştirmiş olsalar da, bunu yeterince başaramamışlardır. (İstisnalar kaideyi bozamaz.)

Türklerin yaşadıkları bölgelerde oluşturdukları kendilerine özgü altyapıları ve buna bağlı olarak hemen hemen yalnızca kendi aralarında iletişim kurmaları nedeniyle, çok sayıda Türk çocuğu ilkokula çok kısıtlı Almanca bilgisiyyle başlamaktadır.

Ailelerinden veya kendilerine yardımcı olabilecek diğer araçlardan yeterli ölçüde yardım alamadıkları için başarısız olmaktadır. Yaşadıkları zorluklarla yalnız bırakıldıkları için sorunlarıyla başa çıkamamakta ve genelde ağır psiko-sosyal problemlerin içine düşmektedirler. Eğitimini yarıda bırakıp okul diploması alamayan gençlerin ve "öğrenme engelliler" okullarındaki öğrencilerin çok yüksek sayıda olması bu durumun bir kanıtıdır.

En önemli nedenlerden biri de aile ve okul öncesi öğrenme ortamındaki bireysel farklılıklardır. Örneğin aileler; yaşadıkları ülkede yabancı oldukları bu ortamdan kendilerini soyutluyorlar mı, yoksa bu ikinci sosyal çevreye karşı açılır mı? Çünkü ikinci sosyal çevreyle ne kadar erken bir ilişki ku-

Türklerin yaşadıkları bölgelerde oluşturdukları kendilerine özgü altyapıları ve buna bağlı olarak hemen hemen yalnızca kendi aralarında iletişim kurmaları nedeniyle, çok sayıda Türk çocuğu ilkokula çok kısıtlı Almanca bilgisiyyle başlamaktadır. Ailelerinden veya kendilerine yardımcı olabilecek diğer araçlardan yeterli ölçüde yardım alamadıkları için başarısız olmaktadır. Yaşadıkları zorluklarla yalnız bırakıldıkları için sorunlarıyla başa çıkamamakta ve genelde ağır psiko-sosyal problemlerin içine düşmektedirler. Eğitimini yarıda bırakıp okul diploması alamayan gençlerin ve "öğrenme engelliler" okullarındaki öğrencilerin çok yüksek sayıda olması bu durumun bir kanıtıdır.

rulursa, o dili öğrenme şansları o kadar artacaktır. Sosyal ve kültürel temellerine ve göç sürecindeki bireysel deneyim ve beklentilerine bağlı olarak, ailelerin bu konudaki tutumları çok farklı olabilir.

Şüphesiz ki ikinci sosyal çevrenin de göçmenlerine karşı tutumu en önemli etkidir: Bu çevre göçmenlerine kendini açmaya hazır mıdır, yoksa reddedici, dışlayıcı ve hatta düşmanca davranmaya mı eğilimlidir? Yani iki dil ve kültür arasındaki etkileşimin boyutu, bu somut duruma ve kişilerin bireysel tutumlarına bağlıdır. Bütün bunlara ek olarak göçmenlerin geldiği ülkelerin de, uzun süre, bu konuya gereken ilgiyi göstermediklerini belirtmek de gerekir.

Anadili Derslerindeki Değişiklik ve Uyum

Belirtilen etkenlerden dolayı; üçüncü ve hatta dördüncü kuşak öğrencilerin dil gelişimleri ve dil yetkinlikleri birbirinden çok farklıdır. Kimilerinin anadil bilgisi iyi, Almanca bilgisi az, kimilerinin her iki dilde de bilgileri kısıtlıdır. Kimilerinin her iki dile hakimiyeti de çok iyi ve kimilerininse anadil bilgisi çok az, ama Almanca bilgisi çok iyidir.

Öğrenme alanının (Anadil ve Kültür) genel amacı yani; "anadilin korunması, geliştirilmesi, pekiştirilmesi ve aynı zamanda gelinen ülke hakkında bilgilerin aktarılması ve pekiştirilmesi" aynı kalsa da, yöntemlerin ve didaktiğin bu gelişmeye uygun olarak değiştirilmesi gerekir. Her ne kadar bazıları için anadil baskın ilk dil olarak kalsa da, diğerleri için ikinci dil ve hatta yabancı dil konumuna gelmiş olabilir. Bundan dolayı anadil dersleri işlenirken; öğrencilerin dil gelişimindeki bu farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve amaca ulaşmayı sağlayacak farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Merkezimizin Yoğunlaştığı Güncel Görevler

- Anadil derslerinin kalitesinin artırılması.
- Avrupa Ortak Dil Kriterleri (AODK) çerçevesine uygunluğunun sağlanması.
- Göçmen çocukların ikidilli gelişmelerini

destekleme, hem Almanca hem de ana dillerinde dil yeterliliklerini artırma görevi ön plandadır. Anadilinin/aile dilinin sistematik olarak geliştirilmesi, öğrencilerin dil bilinci ve dil gelişiminde önemli bir rol oynar ve Almanca yeterliliklerinin artırılmasına da yardımcıdır. Bu, eğitim standartlarına ulaşabilmeleri için gereken en önemli koşullardan biridir.

- Öğrencilerin heterojenliğini göz önüne alarak mevcut dil öğrenim ve dil destek programlarının güncelleştirilmesi. Bu çerçevede içinde ikidilli eğitim, ana dilinin yabancı dil olarak kabulü ve anadil derslerinin Almanca dersleriyle koordineli (KOALA/KoLeF) olarak yapılması ön plana çıkmaktadır. KOALA ilkesi 1992 yılından bu yana Hessen Eyaleti'nde yirmi okulda gerçekleştirilmiş ve diğer eyaletlere de yayılmıştır.
- Anadil ve Almanca'yı koordineli şekilde öğretebilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi ve gereğinde hizmet içi eğitimden geçirilmesi.

Anadili Derslerinin Almanca Dersleriyle Koordinasyonu ve KOALA İlkesine Giriş

Anadil derslerinin Almanca dersleriyle koordinasyonu deyince Alman genel eğitim derslerinin değişen anadil derslerine açılımını kastediyoruz.

Bu ilke öğrencilerin ikidilli olmalarından yola çıkar. Dil yeterliliklerini ve dil bilinçlerini geliştirebilmeleri için iki dillerinden de faydalanılır. Tekdilli öğrencilerden yola çıkmadığımız için farklı didaktik yöntemler gerekmektedir. Anadil dersleri her bir anadilin özelliğinden yola çıkarak ve Almanca'yı kendi dilleri arasındaki etkileşimin getirdiği karışıklıkları (interference) göz önüne alarak, öğrencilerin dil öğreniminde yapabilecekleri yanlışlıkları başlangıçtan itibaren en aza indirmeye çalışmalıdır.

KOALA bağımsız bir proje değil, bir ilkedir. Farklı kültürlerden ve ülkelerden gelen çocukların yer aldığı sınıflarda kapsamlı öğrenimin bir parçası ve okul programına da dahil edilebilen destekleyici yapı taşlarıdır.

Sabit bir program değildir, esnek ve uygulandığı okulun koşullarına göre biçimlenebilir ve değişik düzeylerde uygulanabilir.

KOALA onların ikidilliliklerinden dolayı karşılaşılabilecekleri zorluklarıyla başa çıkma ve dil gelişmelerini kendi kendilerine de devam ettirebilmelerini amaçlar (öğrenmeyi öğrenme).

KOALA ilkesi anadil öğretmenleriyle genel eğitim öğretmenleri (genelde Alman kökenli öğretmenler) arasında işbirliği kurulmasını sağlar (koordinasyon-kooperasyon). Böylece Türkçe öğretmeni de Türkçe dersleri de okulun vazgeçilmez bir parçası olur. (aynı çocukla ders yapan her bir öğretmen (anadil ve genel eğitim veya Almanca destek dersleri) konu birliği ve metod birliği içinde çalışırlar. Daha geniş bilgi için bakınız: www.koala-projekt.de

Sonuç olarak:

Çeşitlilikten yola çıktığımızda şöyle bir tablo ortaya çıkıyor:

Türk kökenli çocukların genel eğitim düzeyi ve sorunları açısından baktığımızda ikidilli çocuklara uygulanan ve tekdillilik anlayışından yola çıkan anadil öğrenme yöntemleri genelde çocuklarımızın gereksinimlerini yeteri derecede karşılayamamaktadır. Bu Almanca dersleri için de geçerlidir.

Yani anadil öğretmeni, gereğinde ikinci dil öğretim yöntemlerine ve hatta da yabancı dil öğretim yöntemlerine başvurmalı, gereğinde iki dilde karşılaştırmalı çalışmalar yapabilmeli, ayrıca da yöntem ve içerik açısından genel eğitimle birliktelik sağlamalıdır. Koordineli çalışma karşılıklı etkileşim demektir.

Karşılaştırmalı çalışmanın ana amacı, diller arasında olagelen karışıklıkları, kaymaları en başından önlemektir. Dil gelişiminde fosilleşme olarak adlandırılan dilsel yanlışlıkların sonradan düzeltilmesinin ne kadar zor olduğunu hepimiz biliriz. Bu çok büyük bir çaba ister ve sonradan düzeltilmesi de tümüyle mümkün olmaz. Bunu ikinci nesil göçmen gençlerimizin birçoğunda gözlemleyebiliyoruz. Türkçe ve Almanca'daki önemli eksiklikler de onların gereken düzeye ulaşamamış olduklarının kanıtıdır. (İstisnalar kaideyi bozmaz).

Bu bağlamda koordineli, sürekli ve sistematik bir ikidilli eğitimi ön plana almamız gerekmektedir. Ayrıca öğretmenlerde aranılan özellikleri de unutmamamız gerekiyor:

Kültürlerarası iletişim kurabilme (en azından okul içinde), ikinci dil ve yabancı dil öğretim yöntemlerini tanımaları ve kullanabilmeleri, Kontrastiv, yani karşılaştırmalı çalışma yapabilmeleri ki, bunda en önemli etken de kendilerinin Almanca ve Türkçe düzeyleridir.

Yerel Yönetimlerin Entegrasyon Konseptleri

Prof. Dr. Süleyman GÖGERCİN

Göçmenlerin entegrasyonu konusunda yerel düzey özel bir önem taşır. Yerel düzey insanların birlikte yaşadıkları yerdir. Göçmen kökenli insanların dil öğrenimi, okul, meslek eğitimi, meslek yaşamı gibi alanlara uyumu yerel düzeyde gerçekleşir. Yerel düzeyde ev aranır, sosyal ağlar kurulur, toplum için fahri çalışmalar yapılır... Almanya'da yerel yönetimlerin çoğu bunun bilincindedir ve yerel yönetimler bu yüzden uzun zamandan beri entegrasyonu destekleyici çalışmalar yapmaktadırlar.

Ancak bu çalışmalar geçen yüzyılda tekil olarak, sadece belli alanlarda ve çoğu zaman da birbirinden bağımsız şekilde seyretilmiştir. 1998 yılında Almanya'da hükümet değişikliğiyle başlatılan "entegrasyon" tartışmaları entegrasyon kavramının önemini artırmış ve bu kavrama yeni bir içerik kazandırmıştır. Yerel yönetimler de son yıllarda entegrasyon alanındaki çalışmalarını tekrar gözden geçirip, hem kavramın ne anlama geldiğine bir açıklık getirmek için, hem de entegrasyon çalışmalarının bir bütünlük çerçevesinde sunulmasının gerektiği bilinciyle yeni entegrasyon konseptleri oluşturmaya başlamışlardır.

2000'li yıllarda federal hükümet ve eyaletler düzeyinde entegrasyonla ilgili programlar hazırlanmış ve öneriler ortaya konulmuştur; örneğin her eyalet kendi eyalet hükümetinin entegrasyon konseptini sunarken, federal hükümet 2006 yılında geniş kapsamlı bir katılımı hazırlanan Ulusal Entegrasyon Planı'nı yayınlamıştır. Bu planda, yerel yönetim kurumları entegrasyonla ilgili sorumluluklarını kabul etmekte ve yerel düzeyde entegrasyon konsepti oluşturma gibi, uzun vadeli entegrasyonu destekleme yükümlülüğünü üstlenmektedirler. Bu çerçevede entegrasyon konsepti çalışmaları yapan yerel yönetimlerin sayısı son yıllarda büyük oranda artmıştır. Sekiz yıl önce Almanya çapında yaptığımız bir araştırmada¹ sadece Essen, Bremen, Solingen ve Stuttgart şehirlerinin bu yönde ilk adımları attığını saptamıştık, bugün ise elli civarında şehir bir entegrasyon konseptine sahiptir.

Entegrasyon Konseptlerinde Dile Getirilen Amaçlar Nelerdir?

Her ne kadar entegrasyon kavramına dair ortak bir tanım mevcut değilse de ve de entegrasyon üzerine tartışmalar devam ediyor olsa da şimdiye kadar oluşturulan

konseptlerde genel olarak gözlemlenen noktalardan biri şudur: Yerel yönetimler ve söz konusu illerde yaşayan, entegrasyonla ilgilenen ve aktif entegrasyon çalışmaları yapan insan ve kuruluşlar, azınlık ve çoğunluk toplumunun hep birlikte barışçıl bir şekilde yaşamalarına değerli temel fikirlerini bir konseptte bir araya getirmeye uğraşmaktadırlar. Konseptlerin hazırlanması döneminde dikkati çeken bir diğer özellik de, vatandaşların bu sürece katılımını sağlama uğraşı ve aktörlerin, entegrasyonun tek taraflı gerçekleşmeyeceği konusunda hemfikir olmalarıdır.

Konseptlerde dile getirilen amaçları genel olarak şöyle sıralayabiliriz:

- Şimdiye kadar sunulan, entegrasyonu destekleyici tekil önlemleri bütüncül bir konsept kapsamına almak
- Entegrasyon çalışmalarını daha etkin bir konuma getirmek, yani aktifleştirmek
- Yerel entegrasyon politikası için bağlayıcı genel bir çerçeve oluşturmak
- Entegrasyon çalışmaları yapan aktörler arasındaki iletişimi desteklemek ve pekiştirmek
- Aktörlerin entegrasyon çalışmalarını yönlendirmek için katılımlarını destekleyici altyapı oluşturmak
- Entegrasyon çalışmalarını destekleyen önlemlerin uygulanmasına eşlik etmek
- Entegrasyon çalışmalarının planlaması, değerlendirmesi ve denetlenmesi için temel oluşturmak ve
- Kültürlerarası iletişim ve katılımı sağlayıcı bir temel teşkil etmek.

Entegrasyon Konseptleri Neler İçeriyor?

Şimdiye kadar hazırlanan ve bizim tanıdığımız entegrasyon konseptleri hem nicel hem de nitel bakımdan farklılık içermektedirler: Sayfa sayıları 10 ile 150 arasında değişmektedir. Konseptlerde kullanılan dil alanında ise, bir yandan düşüncelerin genel olarak alt alta sıralandığı, öte yandan ise neredeyse şiirsel bir dil kullanıldığı görülmektedir. Konseptlerin çoğu, yerel entegrasyon politikasının ana hatlarını yansıtırken, bir kısmı da entegrasyonun eğitime yönelik yanını ön plana çıkartmaktadır.

Bu tür farklılıklara rağmen, entegrasyon konseptlerinin içeriklerini genel bir değerlendirmeye şu üç ana bölümde toplayabiliriz:

1. Konseptlerin büyük bir bölümü, söz konusu ilde uyum durumu ve koşulları hakkındaki bilgilerle başlamaktadır. Çok sayfalı konseptler bu bakımdan kapsamlı ve ayrıntılıdır. Bu konseptlerde uluslararası, ulusal ve eyalet düzeyindeki gelişmelerin

rilmesi rica edilmiş ve bu bağlamda gönderilen bilgilere ek olarak söz konusu şehirlerin internet portallarında bu konuda bulunan bilgiler de analize edilmiş, elde edilen sonuçlar oluşturulan belli indikatörler ile birbiriyle karşılaştırılmıştır.

kendi yerel politikalarını nasıl yoğun bir biçimde etkilediği ele alınmakta, kapsamlı istatistik verilerle de göçmenlerin ve yerlilerin durumları karşılaştırılmaktadır. İstatistik veriler, ayrıntılı olmayan kısa konseptlerde de –az sayıda da olsa– yer almaktadır. Hem kapsamlı hem de kısa konseptlerde dikkati çeken nokta, entegrasyon konusunun söz konusu şehrin geleceği için can alıcı bir öneme sahip olduğunu vurgulamak için, çocuk ve gençlerin yarısının veya yarısından fazlasının Almanya kökenli olmayışının belirtilmesidir.

2. Konseptlerin ikinci bölümleri, genelde şehirlerin entegrasyon anlayışları, uyum için söz konusu şehirde hangi temel koşulların gerekli olduğu ve entegrasyon çalışmalarının temel çizgileri hakkında ifadeler içermektedir. Bir başka anlatımla, yerel yönetimler ilk önce, neden entegrasyon gibi önemli bir politik alanda bir konsept hazırladıklarını, entegrasyonun ne anlama geldiğini, entegrasyon politikası konusunda şehrin yaklaşımının ne olduğunu ve şehrin bu konuda hangi yöne doğru yol almak istediğini dile getirmektedirler. Bu noktalar, aynı zamanda tüm uyum politikalarında ulaşılmak istenen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığına dair ileride yapılacak değerlendirmeler için bir ölçüt niteliğindedir.

Entegrasyon tanımıyla ilgili olarak şu ortak noktalar tespit edilebilir: Entegrasyon hem ulaşılmak istenen hedef, hem de birlikte sürdürülen, uzun vadeli ve sürekli devam eden bir süreçtir. Tanımlarda sık sık kullanılan kavramlar ise şunlardır: Toplumun önemli alanlarında eşit katılım, fırsat eşitliği, göçmenlerin ve yerlilerin birbirlerine yaklaşması, yaşam koşullarının benzeşmesi.

3. Konseptlerin hepsinde hangi alanlarda entegrasyon çalışmaları yapılması gerektiği işlenmektedir. Belirtilen alanların sayısı dört ile on beş arasında değişmektedir. En sık yer alan alanlar ana başlıklarıyla şunlardır: Eğitim, dil öğrenimi, iş durumu, sağlık durumu ve konut durumu. Yerel yönetimin kültürlerarası açılımı konusu ise hemen hemen bütün konseptlerde işlenmektedir..

Konseptlerin son kısmında ise genellikle, uyumun nasıl yönlendirilmesi gerektiğine ilişkin olarak organizasyon, monitoring ve rapor gibi konular bulunmaktadır.

Değerlendirme

Bizce tüm Almanya'da yerel düzeyde yıllardan beri uygulanan entegrasyon çalışmaları, hazırlanan konseptlerin hazırlık aşaması niteliğindedir. Bir başka anlatımla, hiç bir şehir son on yılda uyum alanındaki faaliyetlerine sıfırdan başlamamıştır.

Öte yandan 2000'li yıllardan itibaren bir paradigma değişikliği gözlemlenmektedir: içerik ve hedef kitle açısından baktığımızda bu değişikliğin, sadece göçmenlere yönelik geleneksel "yabancılarla çalış-

ma" anlayışından, hem azınlık hem de çoğunluk toplumuna yönelik "entegrasyon çalışmasına", diğer bir kavramla ifade etmek gerekirse de "kültürlerarası yönelim"e doğru olduğunu görürüz. Buna karşın, entegrasyon çalışmaları kimlere yönelik yapılmalıdır sorusuna verilen yanıtlarda bir yarım cümleyle "herkese yönelik" gibi ifadeler kullanılsa ve de göçmenler her ne kadar sözde, bu ülkenin eşit üyeleri gibi görülse de, konseptlerde göçmenler halen özel entegrasyon yardımına muhtaç etnik/kültürel azınlıklar olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda özellikle şu gruplar ayrı ayrı sayılmaktadır: Göçmen ailelerin çocukları, göçmen kadınlar, yaşlı göçmenler ve Alman göçmenler (*Aussiedler*). Bazı konseptlerde sığınmacılar da hedef kitle olarak gösterilse de genelde bu grubun entegre edilmesi politik olarak istenmemektedir.

Yukarıda belirtilen düşünceler ışığında konuya yaklaştığımızda, konseptlerin entegrasyona ilişkin çalışma alanlarındaki odak noktasının eğitim ve dil öğrenimi olması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Kanımızca, çalışma alanlarıyla ilgili çok önemli bir gelişme ise, hemen istisnasız bütün konseptlerde, yerel yönetimlerde çalışanların da kültürlerarası açılımın gerçekleşmesi için önemli bir hedef kitle olarak gösterilmesi ve bu çalışanlara meslek içi eğitim kurslarının sunulması gereğinin vurgulanmasıdır.

Çok olumlu bulduğumuz bir diğer gelişme ise katılımı ilgilidir: Konseptlerin oluşmasında atılan adımlar şehirden şehire değişiklik gösterse de genelde katılım ve iletişime önem verildiği görülmektedir. Çok sayıda aktörün ve kuruluşun bu sürece katılıp yerel düzeyde entegrasyon politikalarını ve böylece de entegrasyon çalışmalarını yönlendirmeye çalışmaları bir sivil toplum için büyük önem taşımaktadır.

Sonuç

Entegrasyon, azınlık ve çoğunluk toplumuyla birlikte sürdürülen, uzun vadeli ve sürekli devam eden bir süreçtir. Devamlı gözden geçirilip yeniden biçimlendirilmesi ve düzenlenmesi gerekir. Yerel düzeyde çok sayıda sivil toplum aktörünün ve kuruluşunun katkısıyla oluşturulan ve sayıları gittikçe artan entegrasyon konseptleri bu çalışma için sadece bir temel oluşturmaktadır. Bu konseptlerin en iyi şekilde hayata geçirilmesi, ancak bunların söz konusu şehirde yaşayanlar tarafından kabul görmesi ve onların en geniş katılımıyla mümkündür. Zira entegrasyon, yerel toplumun geleceği açısından herkesin birlikte sorumluluk üstlendiği sürekli bir siyasal ve toplumsal görev niteliğindedir. Her şehir, kendi olanakları çerçevesinde kültürel çeşitliliğini ve bu bağlamda var olan fırsatları kullanarak entegrasyon konseptinde çizdiği çizgiyi diskürsif ve katılımcı bir süreçte takip etmelidir.

¹ Bkz. Süleyman Gögercin: *Gesamtkonzepte einiger ausgewählter Großstädte zur Integration von Migranten*. In: *Migration und Soziale Arbeit*, 26. Jg., 3/4-2004, S. 269-283. Bu yazı yaptığımız araştırmanın sonuçlarını işler. Araştırma kapsamında 2002 yılının Kasım ayı ile 2003 yılının Şubat ayı arasında yabancı oranı yüzde 15'in üzerinde ve 150.000'den fazla nüfusu olan tüm illerden varsa konsept de dahil entegrasyon konusunda yabancıların durumu hakkında raporlar, entegrasyonu destekleyici programlar, projeler, önlemler gibi bilgilendirici tüm materyallerin gönder-

Yazınsız Çocuklar

Nihat ERCAN

Güzellikse eğer sanat, mayası sevgidir. Özgeyi anlamaksa özü sevgidir sanatın. Eğer sevmek anlamak ve de anlamak sevmekse beş duyunun anası düşünmektir. Düşünmek dildir, en başta da anadildir. Düşünmek varlık nedenlerinin en başındadır insan olmanın. Güzellik sevgi buluşması canlı oluşumunun temelidir. Canlının ilk adımı genlerin bileşimi yapı ve ekin iletişim süreci olarak işlevselleşmiştir. Ana karnındaki bebek bir ekin ortamına düşer ve gelişir. Dünyamıza hoşgeldiğinde eksiklidir bebek ama etkindir, annesinin sancı ezgilerine yanıt verir attığı çığlık, tuttuğu yaşam türküsü, ağlaması. Gelişmesi için süt, giysi yanında ekinlerin ekini sevgiden damıtılmış anne ninnisidir içselleştirdiği güzellik, diğer adıyla çocuk yazınına girişir.

Bu ilk güzellik, içselleşen anne ninnisi çocuk yazını, baba öğüdü atasözleri, ninelerin masalları, dedelerin destanları, dulların yasları, komşuların manileri, arkadaş tekerlemeleri, uykularda sayıklanan bilmece bildirmeceleri, karanlıkta yitirdiğini aydınlıkta arayan Hoca Nasrettin Güldüşünleri, ayrılık göz yaşlarıyla ıslanan aşk şarkıları, kızların mendillerine, erkeklerin yüreklerine işlenen dizeler, umarsızların erim eriyenin, sürüm sürüm sürünesin türlü ilenceleri, gerektiğinde kullanılmak üzere bilincimiz en derinlerine attığımız övgü ve sövgülerimiz, Kuantum Kuramının öncülü "minarenden at beni in aşağıya tut beni"li, dam başında saksağan vur beline kazma"lı saçmalığı anlamlı kılan felsefe bilgelikleri ve ozanları utandıran yanık türkülerimiz, unutulmaz dinletilerimiz, bizi biz eden anadilinde çocukluğumuzun sözlü yazını, çocuk yazınıdır.

Okuduğumuz, okuyabileceğimiz, okuyamayacağımız yazınıdır. İlk masal kitabımız, Keloğlan, Deli Dumrul, konuşan cansızlar, hayvan ve bitki öyküleri, çiçek, böcek şiirleri, anneden önce gelen yurt sevgisi, doğruluk, erdemlilik, iyilik kötülük üzerine öyküler, ilk öykü yazma denemeleri, şiir defteri tutmaları, anılar, yetişkinlerin yazdığı çocuklar üzerine ve onlar için öyküler, eğitsel, öğretimsel büyüklere yönelik çocuk öyküleri, ders verme, ders alma kısırdan hisseler, iyi yurttaşlık masalları, daha ilerisi çocuk romanları, doğruluk, çalışkanlık, dayanışma gibi kendi eksikliklerini çocuklarda tamamlayan yetişmiş yetişmemişlerin çabaları, yerlisi çevirisiyle boy atan ve tüm bu karmaşa içinde kendisine yaşam alanı açan, kendi kendisini eğitme, yaşamla hem uyumlu hem uyumsuz çelişkiler yumağı kolaylığına denk zorluktaki çocukların yazını, çocuk yazını evrenine kıyısından bir selam.

Yazın, dille insan-insan, insan-doğa boyutlarını da aşan tüm ilişkileri, somut, soyut durumları, devinimleri, incelik, derinlik, yoğunluk, yalınlık ve güzellik boyutlarıyla işleme, anlamlardırma, anlama ve anlatma, etkin ve yetkin dillendirme sanatı olarak tanımlanabilir. Çocuk yazını ise bunun çocukluk düzeyinde gerçekleşmesidir. Yazın kullanılan, konuşulan, yazılan dildir. Dil yazının kapsamı, yazın dilin içlemidir. Dilsiz yazın olmaz, güzel dilsiz yazın hiç olmaz.

Dilsiz toplum da olmaz, ama yazınsız olabilir mi? Ya da Yazınsız Çocukların güzel, yetkin dilleri olabilir mi? Yanıtımız şimdilik "olurolmaz" halk söylemidir. Almanya Türk toplumunun çocukları bu anlamda uygun bir gözlem-deney alanımızdır. Olur-olmaz bakış açısından bir irdeleyelim konuyu:

Türkler Almanya'ya bundan yarım yüzyıl önce işgücü olarak gelmeye başladılar. Nicel gelişmelerine koşut olarak, ilk baştaki işgücü nitelemesi konuk işçiliğe, yabancı hemşeriliğe, göçmenliğe ve giderek yurttaşlığa evrimleşti. Günümüzde Almanya Türk toplumu 3 milyona yakın insandan oluşmaktadır. Bu insanların büyük bölümü ya burada doğmuş ya da çok küçük yaşlarda gelerek burada sosyalizasyonlarını gerçekleştirmişlerdir. Artık 4. kuşak Almanya Türk-

leri'nden söz edilmektedir.

Sosyalizasyon sürecinin en yoğun yaşandığı yerler aileden sonra, eğitim alanı, yuvalar, okullar, çıraklık eğitimi yapılan işyerleri ve kurumlardır. Toplumsal uyum sürecinin temelleri bu kurum ve kuruluşlarda atılır ve toplumsal yaşamın diğer alanlarında geliştirilir. Somutlarsak, eğitim/öğretim toplumsal uyum sürecinin olmazsa olmaz temel öğesidir. Eğitim kurumları ne denli iyi işliyor, fırsat eşitliğini sağlıyorsa, çocuklar buralardan o denli donanımlı ve becerili olarak geçerek çalışma yaşamına atılırlar.

Eğitim, bedensel ve zihinsel gelişme, yetkinleşme süreci olarak tüm insan yaşamını kapsar. Eğitim bireysel ve toplumsal bir etkinlik olarak belli bir toplumsal yapı ve sistem içinde gerçekleşir. Eğitim sistemi olarak adlandırılan bu yapılanma toplumun genel yapısına olanaklarına ve amaçlarına uygun işlevlere ve işlerliğe sahiptir. Sağlıklı işleyen bir eğitim sistemi öğrenciden çıkan, onu eğitimin temel ögesi olarak alan ve onun bilgi ve becerilerini genel amaçlar doğrultusunda geliştiren ve yaşama hazırlayan sistemdir. Eğitim ve öğretimde dil en önemli olgudur. Eğitim de dil edinimi ve becerisi hem bir araç ve hem de bir amaçtır. Yeterli dil gelişmişlik düzeyi tutturamayan öğrencilerin başarılı eğitim almaları olanaksızdır.

Almanya'da yaklaşık yarım milyon Türk kökenli öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin okullara göre dağılımı ve bu okulları bitirme oranları yaklaşık olarak aşağıdaki gelişmeyi göstermektedir.

İlkokulu bitirenler (9 yıllık zorunlu)	%40 (Almanlar %30)
Ortaokulu bitirenler (10 yıllık)	%30 (Almanlar %31)
Lise ve dengini bitirenler (13 yıllık)	%10 (Almanlar %30)
Diplomasız ayrılanlar -belgeli-	%20 (Almanlar %9)
Öğrenme engelliler okuluna gidenler	%4,2 (Diğer yabancıların 2 katı)
Meslek eğitimi alanlar	%35
İşsiz genç Türklerin oranı	%45 (Almanya ortalaması %9)

Bu sonuçlardan sonra da Türk çocuklarının okula başlamadan önceki dil edinimi ve gelişmişlik düzeylerine bir göz atalım. Bu alanda yeterli araştırma yapılmamıştır. Tüm eksikliklerine ve yetersizliklerine karşın bu konuda veri oluşturan çalışma Hamburg Eğitim Bakanlığı adına Prof. Dr. H. Reich'in yönetiminde yapılan ve Mart 2000'de sonuçları kamuoyuna açıklanan araştırmadır.

1. Aile içinde kullanılan dillere yönelik bulgular: Türk ana-babaların %34'ü çocuklarıyla evde Türkçe konuşuyorlar, %39'u ağırlıklı olarak Türkçe konuşuyorlar ama Almanca da konuşuluyor, %25'i Türkçe ve Almancayla eşit oranda konuşuyorlar. Çocuklarıyla konuşmalarda Almanca'yı Türkçeden daha yoğun kullanan aile saptanamamış. Çocukların ana-babalarıyla konuşmalarında Almanca kullanmaları artarak sürmekle birlikte, Türkçeyi kullanmaları daha baskındır. Kardeş çocuklar arasında Almanca konuşma daha yoğun olmakla birlikte yine Türkçe daha baskın konumdur. Türk çocuklarının kendi aralarında ve ana-babalarıyla konuşmalarında %34 oranında iletişim dili olarak Almanca kullanmaları kuşaklar arasında bir kırılmayı ve Almancaya yönelimi açıklamaktadır. Yine ana-babalara yöneltilen, çocuğunuz için hangi dil ne kadar önemlidir sorununun yanıtları da genel kanyı doğrular biçimindedir. Buna göre, %81,5 Almanca "çok önemli", %18,5 "önemli" buluyor. Bunun yanında Türkçeyi %51,4'ü "çok önemli", %42,5 "önemli" ve %6,1'i de "çok da önemli değil" yanıtlarını veriyorlar.
2. Dil Gelişmişlik durumları: Türkçede: %9,6'ı Türkçe konuşmada büyük çapta sorunludur. %26'sı basit konuşur, %39'u yeterli ve %25'i de iyi derecede konuşuyor. Almancada: Hiç Almanca konuşamayanlar %8, çok basit Almanca konuşanlar %13, yetersiz derecede Almanca konuşanlar %23, yeterli Almanca konuşanlar %21, iyi derecede Almanca konuşanlar %18 ve ortalama-

manın üstünde iyi Almanca konuşanlar %16'dır.

3. Türkçe ve Almanca karşılaştırması: Genel olarak okul öncesi çocukların Türkçeleri Almancalarından daha yüksek bir gelişmişlik göstermektedir. Her iki dil düzeyinde eşit gelişmişlik oranı %48, Her iki dilde de eşit az gelişmişlik oranı %6'dır. Eşit orta ve iyi gelişmişlik düzeyi %42'dir. Çocukların diğer yarısında iki dilin gelişmişlik düzeyi farklıdır. Bunların %44'ünün Türkçeleri Almancalarından daha baskın, ve %8'nin de Almancaları Türkçelerinden daha iyi durumdadır.

Çocuk ana karnında dil öğrenmeye başlar, doğduğunda ilk çıkardığı ses ağlamasıyla konuşma başlamıştır. Üç yaşına değin duyduklarını ve çevresindeki olup bitenleri içselleştirerek anlama ağırlıklı konuşma denemeleriyle dil öğrenimini sürdürür. Sesleri heceler, sözcükler ve kısa tümceler izler. Çocuk yedi yaşına geldiğinde, dil ediniminin en önemli iki aşamasını gerçekleştirmiş olur. Duyduğunu anlama ve konuşma zihinsel gelişmeyle birlikte karşılıklı etkileşim içinde düşünme yetisini geliştirir ve daha karmaşık dilsel yapılarla açılır. Düşünme, deneme, öğrenme sürecine girer.

7 yaşına geldiğinde okul yaşamına adım atmasıyla dil ediniminin diğer iki üst aşamasına hazırdır ve okumayazmayı öğrenir. Duyguları, düşünceleri, olayları kavrar, yazılı ve sözlü anlar, anlatır. Tekdilli öğrenciler, tekdilli öğrenim sistemlerinde bu aşamaları gerçekleştirerek, dil temelli tüm etkinliklerde bulunabilir düzeye gelir. Artık o öğrencidir ve öğrenir.

Alman okul sisteminde, anadili Almanca olmayan öğrenciler, okula başladıkları zaman iki dili iyi derecede biliyorlarsa sorunsuz olarak dersleri izlerler, başarılı olurlar. Ancak, anadilinde yeterli bir düzeyde, ama Almancaları yetersiz ya da hiç bilmiyorlarsa, yaşlarıyla birlikte Almanca anlatılan dersi anlayamazlar. Onlar yeterli Almanca bilmedikleri için, yaşlarının öğrenmek durumunda oldukları aşamada değil de daha alt öğrenme basamaklarından birisinden başlamak zorundadırlar. O yaşa kadar dil edinimleri, öğrendikleri bir bakıma sıfırlanmıştır, yok sayılmıştır. 7 yaşında öğrenmeleri gerekenleri Almanca bilmediklerinden dolayı öğrenemezler, anadillerinde ders yapılmadığı için yine 7 yaştan sonraki öğrenimi yapamazlar. Onlar 2 yaşındaki çocukların öğrenme dönemine geri giderek o yaşlarda öğrenilmesi gereken dil edinimini, Almanca olarak öğrenmek durumunda kalırlar. Örneklersek, onlar yaşları gibi, 7 yaşında evin atılmış temeli üzerine yeni katları yapamazlar tersine yeni temel atmak için uğraşırlar. 7 yaşından sonra Türkçe dersi verilmediği için de bu dili de yeteri kadar öğrenemezler, geliştiremezler. Geldikleri nokta, iki yetersiz dilliliktir ve bu yetersizliklerle okulda başarılı olmaları ya olanaksız, ya da insanüstü çabalarla olanaklıdır.

Bu çocuklar anne ninnisi de olmak üzere sözlü yazın-ekin ortamına doğmazlar, o ilklerin yoğun ortamını yaşayamazlar. Genellikle anneler bile ninnisiz, masalsız, tekerlemesiz vb. büyümektedirler. Çoğunlukla nineler, dedeler yoktur oğul balını sevgi imbiğinden damıtan.

Ya bu çocukların kitap arkadaşları, en iyi dostları var mıdır? Neler okurlar, hangi yazın yapıtlarına ulaşabilirler, okumak isteseler bulabilirler mi, bular okuyabilirler mi, okusalar anlayabilirler mi, anlasalar yeni üretim yapabilirler mi, değerleri içselleştirebilirler özgür düşünebilirler mi, uygun davranış ve eylemler gösterebilirler mi? Küçük bir bölümü dışında bu soruların olumlu yanıtlanması ülkemizde genelde tek dilli öğrenim, eğitim alan çocuklarımızın konumunda bile zorlaşırken, yurtdışında iki dilde ve iki kültürde iki yarım dillilik ortamındaki çocuklarda bu soruların sorulabilmesi bile bir olumluluktur, sorabileni bulunursa! Satırların yazarının kırk yıllık gözlemleri, özdeneyimleri göstermiştir ki, çocuk kitapları elde etmek, çocukların

okumalarını sağlamak, onların anlamalarını, anlatmalarını değerlendirmek çok küçük bir kesim dışında olanaksızdır. Yazın yapıtlarını okuyamayan, onları anlayamayan çocuklar, dillerini geliştiremiyorlar, yetkinleştiremiyorlar, bu nedenle de okuduklarının tadına varamıyorlar, doyum sağlayamıyorlar. Bu kısır döngü bir yazgı gibi sürüp gidiyor.

Dili yetkinleştiren, güzelleştiren, etkinleştiren yazın yapıtları sanatı, düşünceyi, bilimi, felsefeyi geliştirirken başarılı, erdemli, mutlu insanı ve toplumu da yaratıyor, oluşturuyor. Bunlar çocuklarımızın yukarıda belirtilen öğrenim

başarı/başarısızlık oranlarının nedenlerini açıkça göstermektedir.

Ayrıca sorunun bir başka boyutu da, işsiz, gelirsiz, gelecekte umutsuz gençlerimizin oranı da çok yüksek, hatta yerlilerin iki katından fazla olmasıdır. Suça itilen, hapislerde çürüyenlerin en umarsızlarının yarattığı şiddetlerin gittikçe çoğalması da anlaşılabilir bir sonuçtur. Anlaşılmayansa bu edepsiz çocukların (bağışlayın), edebiyatsız çocukların daha şimdiden en görkemli konularıyla yazın-sanat yapıtlarına doruk yaptırılmakta ve önemli ödüller ka-

zandırmakta oluşu kara mizahıdır.

Onların sorunu iki ya da üç yetersiz dillerinin bir dil etmediğinin ayırdına ya hiç varamamaları, ya da çok geç varmalarıdır. Yetkin, etkin bir dil edinimi sağlayamamaları ve buna bağlı olarak da değerler geliştirilip içselleştirememeleri, iyiye, doğruya, güzele ulaşamamaları, tersine değerlerinin işlevsizleşmesi; sığ, yoz, mutsuz bireyler toplumu oluşumuna doğru yol almalarıdır.

Yazınsız Çocuklar Toplumu olur (mu?) Olmasına olur da, dilim varmaz olur-olmaz bunu söylemeye!

Entegrasyon Yerine Tanımak Düzenleyici Esasın Değişimi Üzerine*

Innsbruck Üniversitesi/Avusturya Prof. Dr. Paul MECHERIL

“Entegrasyon”un uzun süre salt marjinal bir konu olarak ve politik ve seçkin kanadın bir konusu düzeyinde kalmasının ardından –kısmen resmi açıdan dikkate almamakta diretilmesi, bir dereceye kadar dil hükmü koyulması ya da dil yasağı getirilmesi: “Almanya bir göç ülkesi değildir” şeklindeki nedenlerle– son yıllarda, Almanca konuşulan bölgelerde “göç” (*Migration*), “göç etmek” (*Zuwanderung*), “yabancılar”, “çokkültürlülük” vb. hakkında ağırlıklı olarak tartışılmaktadır. Bu tartışmalar, yoğun biçimde sürdürülen, kısmen ideolojikleştirilmiş ve aşırı duygusallığın eşlik ettiği bir söylem oluşturmaktadır. “Göç”, (örneğin ulusal) sınırların aşılması sürecinden ibaret değildir, aynı zamanda aidiyetin sembolik sınırlarının konu edilmesini ve bir sorunsal düzeyinde ele alınmasını beraberinde getiren ve böylelikle bu sınırların sorgulanması ile olduğu kadar güçlendirilmesiyle de ilgilenen görüngüdür. Farklı bir ifade ile: “Göç” ile ilgili söylem çok sert yürütülen bir söylemdir, çünkü bir şeyin elde edilmesi gündemdedir ve aktörler birşeyleri kazanabilir ya da kaybedebilirler. Tartışma konusu olan, kaybedilebilen ya da belki de kazanılabilen o şey, burada, önemli, kurgusal (imaginär), (diğer bir ifadeyle: gerçeklik yaratan kurumsallaştırılmış bir tasarım imgesi) toplumsal bir anı, öyle ki “biz”im kim olduğumuz ya da “biz”im kim olmak istediğimiz sorusunu betimlemektedir. Öyleyse “göç” konusunda ve bu konu aracılığıyla, meşru ya da meşru olmayan tarzda, tasarlanan ulusal devlet bağlamına kimin ve neyin (örneğin dilsel ve kültürel uygulama) ait olmadığı sorusu ele alınmaktadır. Bu kaygı, salt soyut ve ancak medyatik ve politik kamuoyu kapsamlarında yürütülen bir çatışma değildir. O, daha çok, Almanya’da kimin hukuksal açıdan yasal ve kültürel yönden meşru olarak bu ülkenin yurttaşı olduğunu iddia edebileceği ve bir yurttaş olarak davranabileceği sorusunda görüldüğü gibi, temel uygulamalar ve özkavrayış biçimlerine ilişkin bir kaygıdır. Ama bu kaygı, aynı zamanda rutinleşmiş tek kültürlülük ve tekdillilik durumlarının etkilediği, öz kavrayışları, yapıları ve modelleri göç görüngüleri nedeniyle temelden sarsılan sosyal ve sağlık alt sistemlerin kurum ve organizasyonlarıyla da ilgilidir.

Son olarak, bu kaygı, bazılarının yararlandığı ve bazılarının da yararlanmadığı, “ben kimim ve kimliksel konumum gereği meşru olarak payıma düşen nedir” düzleminde gerçekleşen ve doğal kabul edilen kaynak dağıtımını göç nedeniyle tartışmaya açıldığından, bireysel ve kişisel-biyografik boyutta da varlığını göstermektedir.

Şimdi Almanca konuşulan kamuoyunda, göç konusunun “entegrasyon” sözcüğüyle birlikte aynı anda dile getirilmesi yerleşik bir hal almıştır. “Göç”ün konu edilmesinde genelde salt inceleme değil, tersine düzgüsel ve düzenleyici sorular da gündemde olduğundan, entegrasyon sözcüğü toplumsal ilişkilerin düzenlenmesi isteği bağlamında kullanılmaktadır (belirtildiği gibi burada sonal olarak kurgusal “biz”in edimsel ve sembolik düzenlemesi söz konu-

sudur).

Buradaki ilk görüşüm, entegrasyon kavramının, göç toplumu gerçekliğinin (örneğin sağlık hizmeti ve psiko-sosyal çalışma düzlemleri) biçimlendirilmesinde düzenleyici bir düşünce olarak (hatta “entegrasyonun” incelemeler için kesinlikle uygun bir kavram olduğunu da söyleyemem, ama konu bu değil) uygun olmadığıdır. Entegrasyon kavramının düzgüsel kullanımı, bir takım nedenler sebebiyle sorunludur: yalnızca birkaçını sıralıyorum:

“Entegrasyonun” ne anlama geldiği açık değildir, diğer bir ifadeyle çok farklı entegrasyon kavramları ve böylelikle düzenlemelere ilişkin o kadar da farklı düşünceler ortalıkta dolaşmaktadır (örneğin, entegrasyon = toplumsal ve ekonomik giderlerin azaltılması amacıyla göçmenlerin uyumunun sağlanması ve buna karşın entegrasyon = göçmenlerin katılımını olanaklı kılmak amacıyla toplumsal alt sistemlerin dönüştürülmesi).

Bu temelde “entegrasyon”, disipline etme amaçlı girişimleri hayata geçirmek için, ki “entegrasyonun” bugünkü hakim kullanım tarzı ile gerçekleşen de budur, kolaylıkla alet edilebilmektedir.

“Entegrasyon” bu bağlamda, az ya da çok tek taraflı, “göçmen” olarak kabul edilen kişilerin yerine getirmesi gereken bir uyum çabasıdır ve “entegrasyon” aynı zamanda bir yaptırım sistemidir, çünkü yerine getirilmemesi durumunda sembolik ve ekonomik ceza tehditleri içermektedir (artık okul idareleri, göçmen velilerin “entegrasyon isteksizliğini” bildirmek amacıyla yabancı daireleriyle birlikte çalışmaktadır).

“Entegrasyon”, yabancılik göndermelerini onaylamaktadır, çünkü bu sözcük neredeyse sürekli olarak “göçmenler” hakkında konuşulmak üzere kullanılmaktadır. Böylece “göç kökenli insanlar” –Almanya’da doğmuş ve büyümüş ve yaşam merkezlerini buraya taşımış olsalar da– düzenli bir şekilde entegre edilmeleri gereken “yabancı” unsurlar olarak yapılandırılmakta ve saptanmaktadır (Ancak “entegrasyon” konusu, örneğin Hartz IV’ten geçinen yerliler bağlamında ve Peter Hartz ve onun toplumsallıktan uzak biyografisi açısından ele alınmamaktadır)

“Entegrasyon” uygun bir pedagojik ve psiko-sosyal dayanak değildir, çünkü bu kavram, bireyleri, pedagojik ve psiko-sosyal bağlamlarda ilkin kabul edilmesi gereken, direşken ve inatçı bir geçmişe sahip özneler olarak değil, tersine büyük bir bütüne dahil edilmeleri, nitekim entegre edilmeleri gereken “unsurlar” olarak kavramaktadır.

Entegrasyonun düzenleyici esasına karşı bu itiraz, sonuçta, eleştirel biçimde, Almanya’da “göç”e ilişkin hakim söylemi ve mevcut politikayı büyük ölçüde karakterize eden bir çelişkiye işaret etmektedir. Alman kamuoyunda diğerleri ve yabancılar (*Fremde*) olarak görülen kişilerden (“yabancılardan” (*Ausländer*) ya da sözde doğru politik deyimle “göç kökenli insanlardan”) katılmaları ve eşitlenmeleri talep edilmekte, ama aynı zamanda sözde farklılık ve sözde

korunması gerekmeyen farklılık –istemi de– sürekli vurgulanmakta, konu edilmekte ve onaylanmaktadır.

O halde bu temelde, göç toplumu gerçekliğini düzenleyen bir bakış açısına yönelik alternatif bir esasın düşünülmesi anlam kazanmaktadır. Benim görüşüm, “entegrasyon” yerine tanımın kalıcı şekillerinin –özellikle pedagojik ve psiko-sosyal çalışmalar için–, daha verimli ve daha uygun bir referans olabileceğidir. Burada düzenleyici bir referans olarak “tanımın” anlamı, göç toplumu gerçekliğini biçimlendirmenin, tanıma deneyimlerinin çoğaltılması ve aşağılama deneyimlerinin azaltılması düşüncesine dayandırılmasıdır.

Tanımak, genel olarak farklılık koşullarında, birbirine yabancı olanların, diğer tarafın kendini tanıtabilme olanağı için koşullar yaratmaya çalışması ilişkilerini hedeflemektedir. Bu ilişkiler, diğerlerinin özne olarak statüsünü ciddiye alan tarzda ilişkililerdir. Özne kavramının buradaki anlamı, bireylerin varlığına dayalı özelliklerin ortaya çıkarılması değildir, tersine burada toplum tarafından onların ön şekillendirilmiş varlığının etkin kılınması ve destekleyici, dönüştürücü dünya ilişkilerine ve öz ilişkilere girmeleri için bireylere hangi tarzlarda imkanlar sunulduğu sorusu gündemdedir. Bireyler, özdeşleşebildikleri ve buldukları bu tür eğitim ortamlarında ve eylem bağlamlarında, özne olarak statülerini geliştirirler. “Özne”, bireyin toplumsal bir bağlantıyla özgül ilişkisini tanımlayan bir kavramdır. Bağlantısız ifade, bir bireyin toplumsal bağlamda üstlendiği ve bu nedenle belirli taleplerinin türediği konular hakkında bilgi sunar.

Tanımaya yönelik girişimler, pedagojik konuların, yapılar oluşturularak ve bu yapılar izin verilerek, kişilerin eylemde bulunma becerilerine destek ve olanak sunacak şekilde düzenlenmesine atıfta bulunmaktadır. Bu yapılar, kişilerin temel eylem yeteneklerine, mevcut (aktual) ya da kültürel aidiyet aracılığıyla önceden oluşturulmuş yeteneklerine uygun, eyleme girmelerine olanak sağlayan koşulları bulabilmelerine işaret eder. Öyleyse eylemde bulunma becerisi, tanıma girişimi çerçevesinde, salt kamusal mülklere katılabilmekle sınırlı basit bir müsaade değildir. Eylemde bulunma becerisi, daha çok eylem öznesi ve eylem ortamı arasındaki, eylem öznesinin kendine özgü, ancak geçmişinin ve biyografisinin özel çerçevesi kapsamında kavranabilen yetilerine ve varlığına seslenen ve bunlara önem kazandıran esnek bir ilişkiye bağlıdır. Tanımaya yönelik girişimler, bu tarz bağlamların çoğalmasına ve böylece, örneğin eğitim kurumlarının kültür bağımlı yönergeleri karşısında kişilerin başarısız olmasını, bu kurumların bir yetersizliği olarak kavramaya hizmet eder.

Kısa metin için kitap önerisi: Mecheril, P. u.a.: Migrationspädagogik (2010; Beltz-Verlag)/ Mecheril, P. & Quehl, Th. (Hg.): Die Macht der Sprachen. Englische Perspektiven auf die mehrsprachige Schule (2006; Waxmann-Verlag)/ Melter, C & Mecheril, P. (Hrsg.) Rassismuskritik. (2010; Wochenschau-Verlag)

* Bu metin ilk kez 2007’de yayınlanmıştır: Impulse, Zeitschrift der Landesvereinigung für Gesundheit, Niedersachsen, 55, 2, 3-4

2011 Yılında Uyum Politikasını Nasıl Anlamak Lazım?

Aydan ÖZÖĞÜZ Alman Federal Meclis Üyesi (SPD)

1967 yılında Hamburg'da doğduğumda istatistiklere göre araştırılan iki grup insan vardı: Almanlar ve yabancılar. Benim gibi anne ve babası Türk olan binlerce çocuğa Almanya'da doğuştan „yabancı“ damgası yapıştırılıyordu. Üniversite yıllarımda Türk Öğrenci Birliği'nin başkanlığını yaparken, elimden geldiğince, kısıtlı da olsa, kendi çevremde bu durumu değiştirmeye çalıştım. Benimle aynı düşüncede olanlar burada doğup büyüyen insanları artık yerli olarak kabul etmenin vakti geldiğini düşünüyorduk.

Hoşnut olmadığımız bir başka konu ise: Yurtiçine herhangi bir yoldan, yasal olmayan bir şekilde gelip ve yasa dışı işlere bulaşan yabancılar, örneğin uyuşturucu madde satan kişiler, devletin resmi suç istatistiklerinde yer alıyorlar. Bu istatistikler burada yaşayanların, yasalara uyan hatta hiç bir suç işlememeye özen gösteren insanların doğal olarak başlarını ağrıttıyordu. Çünkü genel suç istatistik oranlarının yükselmesine sebep olmaları ve bu suçların kendilerince işleniyormuş izlenimi oluyordu.

Sonunda „Migrant“ kelimesinin ortaya çıkması ile (herhalde) bu problemlerin bir bölümü çözülmüş gibi göründü. Mesela bazı suç türlerini sadece yabancıların işleyebilecekleri ortaya çıktı. Örnek olarak, oturma izni ile ilgili bir vakada tabii ki herhangi bir Alman vatandaşının suç işleyebilmesi mümkün değildir. Böylelikle belirli bir grubun suç oranının tabiatı gereğince sadece o gruba mensup kişiler tarafından işlenebilecek suç vakalarının genelde artması, tabii ki umumi suç oranı ile metodik olarak karşılaştırılmaz. İstatistiksel suç oranlarını spesifik veri bazından arındırmadan birbirleriyle mukayese etme alışkanlığına, ki bu tamamen bilimselliğe aykırı bir metod, yakın tarihe kadar tanık olduk. *Migrant* kategorisinin aslında sosyal sınıfları karşılaştırması ve bu statiksel verilerin genel sosyal sınıflar ile birlikte değerlendirilmesinin farklı bir manzara ortaya çıkacağını umuyorduk. Bu tip değerlendirmeler bilimsel olarak daha doğru yapılsaydı, belki bundan sonra insanlar tüm kötülüklerin dışarıdan geldiğini ve hep yabancılarla ilgili olduğunu düşünmeyecekti. Tüm suçların her zaman yabancılar tarafından işlendiğini ve Almanlarla yabancıların işlediği suç sebeplerinin bir kısmının aynı tarzda olabildiğini açıklayacaktı.

Ama maalesef bugünkü bakışımız ve bana yansıyan birçok düşünceye göre hala suçun genelde yabancılar tarafından işlendiği düşüncesi yaygın. Demek ki, 50 yılı tamamlarken hala bu ülkedeki göçmenler ve Almanlar arasında henüz birçok şey nor-

Sorunların en büyüğü ise, eğitimdeki başarısızlık, yani okulu çok düşük bir not ile veya diplomasız terk eden gençlerimizden bahsediyorum. Peki, bunun sonucunda ne oluyor? Cevabı ortada: çok genç yaştan itibaren işsiz kalacak, hayatı boyunca başka insanların elinde oyuncak gibi kullanılacak, çoğu zaman düzgün bir aile kuramayacak, belki de zorla köyden bir eş getirilip onunla evlendirilip ve akabinde onunla geçinemeyecek bir gruptan bahsediyorum. Bunlar hepimizin yaşadığı ve şahit olduğumuz, bize hiç de yabancı gelmeyen olaylar.

malleşemedi. Ama tabii ki göçmenler arasında da her şey yolunda gitmiyor, bunu da unutmamak lazım. „Siz Türkleri temsil ediyorsunuz“ cümlesini duyduğum zaman „hangi Türklere bahsediyorsunuz?“ sorusunu sormak istiyordum. İşverenler ve çalışanlar birçok konuda aynı düşüncede değil. Farklı siyasi görüşlerden hiç bahsetmemek en iyisi. Ama çözülmesi gereken ve henüz yeterince insanın dikkatini çekmeyen konular da var.

Birisi şu: Almanya'da yaklaşık 2,3 milyon insan gerçekten okuma yazma öğrenmemiş veya öğrenememiş. Bu gerçeğin hepimiz farkındayız ve bugüne kadar okuma yazmayı öğrenememiş, ama çok istekli olanlara sürekli yeni imkanlar yaratıyoruz.

Son araştırmalarda ortaya çıkan sayı beni şaşırttı. Federal Birliğin okuma ve yazma oranına ilişkin açıkladığı istatistik şu sonucu gösteriyor: Almanya'da yaklaşık 7,5 milyon insan tek bir cümleyi okuyabilirken, kısa bir metni okuyamıyor ve bu nedenle tüm çalışma ve sosyal hayatında büyük zorluk çekiyor. Özellikle erkeklerde yüzde 60,3 oranına varan bu problem, kadınlarda da yaklaşık yüzde 40 oranına varıyor. Okuma yazma ile ilgili bu zorluklar birçok yaşlı insan arasında da yaygın. 50 ile 64 yaş grubu arasında bu oran yüzde 32'lere ulaşmış.

Saniyorum ki, buraya 60'lı yıllarda gelenler arasında hiç okula gidememiş veya sadece çok kısa bir süre ilköğretim görenlerin sayısı az değil. Herhalde bu kişilerin de bir etkisi vardır. En azından şunu bilebildik: Hiç okula gitmemiş bir kişinin yazı okurken zorluk çekmesi doğal bir olay. Ama bakın daha neler ortaya çıkıyor: Yabancılar arasında 4,4 milyon insanın ilk öğrendiği dil Almanca ve 3,1 milyon insanın ki ise başka bir dil. Demek ki, bütün hayatını burada geçirmiş, hatta Alman dili ile yetişmiş insanların arasında da okuma yazma problemi olan pek çok insan var. Bunlar bu toplumun insanları, bizim komşularımız. Kökenimiz ne olursa olsun, bizim gibi zengin ve gelişmiş bir ülkede yaşayan insanların görevi, birlikte yaşadıkları insanlara her türlü imkanı sağlayarak bu hayata katılabilmeleri için caba göstermek ve onları des-

tekmektir.

Sorunların en büyüğü ise, eğitimdeki başarısızlık, yani okulu çok düşük bir not ile veya diplomasız terk eden gençlerimizden bahsediyorum. Peki, bunun sonucunda ne oluyor? Cevabı ortada: çok genç yaştan itibaren işsiz kalacak, hayatı boyunca başka insanların elinde oyuncak gibi kullanılacak, çoğu zaman düzgün bir aile kuramayacak, belki de zorla köyden bir eş getirilip onunla evlendirilip ve akabinde onunla geçinemeyecek bir gruptan bahsediyorum. Bunlar hepimizin yaşadığı ve şahit olduğumuz, bize hiç de yabancı gelmeyen olaylar. Dikkatlice baktığımızda çevremizde böyle olayları daha net görebiliyoruz. Bunları çözmek için daha büyük caba sarfetmemiz lazım. Örneğin okulu diplomasız terk etmenin önüne geçmek için çok daha ciddi çalışmalar yapmalıyız. Buna rağmen bunu önleyemediğimiz vakit gençlerin okuldan sonra mutlaka bir şekilde meslek eğitimine yönlendirmemiz gerekiyor. Bizim burada yaşadığımız toplumun sağlığı için hepimizin gençlere eğitimin önemini ve meslek eğitiminin gerekliliğini anlatmamız lazım. Nedense hala bu konularda zorluklar yaşıyoruz. Daha önce de belirttiğim gibi, binlerce genç hiç bir düzgün eğitim almadan okullardan ayrılıyor. Bunun suçunu sadece karşı tarafa yüklemek bize hiç bir zaman kazanç getirmeyecektir. Bu maalesef üzücü bir gerçek.

Şu an ki hükümet uyum konusu ile ilgili üzücü bir yola saptı. Bunu mesela Başbakan Merkel'in konuşmalarında görüyoruz. Size yakın tarihli bir toplantıdan bahsedeyim: Toplantıda katılımcıların hepsinin söz alması elbette imkansızdı. Buna rağmen birçok fikir orada temsil edildi. Öncelikle ve çoğunlukla iktidar partisine mensup kişilerin konuşmasını bir kenara bırakırsak, entegrasyonla ilgili bu tip çalışmaların desteklenmesi taraftarıyım. Dikkatimi çeken iki konuyu belirtmeliyim: Başbakanın bahsettiği 'Multikulti ist gescheitert', yani çokkültürlü toplum başarısızlığa uğradı kavramı göz ardı edilmeye çalışılsa da, Rheinland-Pfalz'lı bir bakanın konuyu tekrar gündeme getirmesi alkış aldı.

İkincisi ise: Aile, kadın, genç ve yaşlı-

lardan sorumlu bakan Dr. Kristina Schröder'in çocukların evlerinde Almanca dışında başka dil konuşmalarının uyuma zarar verdiği görüşü destek görmedi hatta tepki aldı.

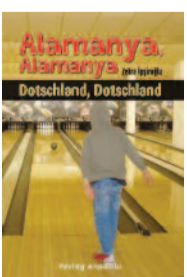
Biz de çok güzel bulduğum bir çalışmayı aktarayım. Çocuk yuvalarında, Almancaları yeterli olmayan çocuklara Almancalarını geliştirmeleri konusunda yardım verecek bir çalışma yapılıyor. Bunun için dört yılı kapsayacak şekilde 400 milyon Euro'luk bir bütçe de ayrılmış. Bilimadamları dahi burada yaşayan Alman, yabancı ya da yabancı kökenli çocukların neden lisanlarını doğru dürüst konuşamadıklarını tam olarak çözmüş değiller. Anadilinden başka dil bilmedikleri halde o dili dahi tam öğrenemedikleri gerçeği ayrıca çok düşündürücü. Bu gibi problemlerle ilgilenmek dururken Sayın Bakanın olayı basite indirgemesi hiç hoş değildi.

Biz bir taraftan yabancıların suç oranını düşürmek, eğitim düzeylerini yükseltmek ve onların da bu ülkede yaşayıp vergi veren ve hep birlikte huzurlu bir hayat yaşayan bireyler olmaları için çalışırken, siyasette daha birçok garipliklerle karşılaşılıyor. Mesela geçen aylarda CSU'nun Genel Sekreteri Alexander Dobrindt şunu söyledi: „Bugün Stuttgart 21'e (yani orada yeni yapılan tren istasyonuna) karşı veya atom enerjisine karşı çıkan ve yürüyüşlere katılan kişiler yarın bahçelerinde minare bulurlarsa şaşırmasınlar“. Bu cümle sadece insanları kışkırtmak ve onları bölmekten başka bir amaçla söylenmemiştir? Ancak bu tür ifadelerle toplumda „yabancılara“ ve özellikle müslümanlara karşı korku yaratmak ve onlara karşı bir cephe oluşturmak ve bu şekilde seçmenlerin oyunu kazanmak düşüncesini görebiliyoruz. Bu hastalıklı düşünceler neyse ki çoğunlukta değil. Türkiye'den buraya göçün 50'ci yılında işte tam bu noktada duruyoruz.

Bunun yanında burada büyük başarılar imza atmış, iş hayatında zirveye ulaşmış, gerek edebiyat ve gerekse sanat çevresinde takdir toplayan yazar ve sanatçılarımız, son derece „düzgün“ hayat yaşayan yüz binlerce ailelerimiz ne yazık ki pek dikkat çekmiyor. Çünkü normal olan insanlar dikkat çekmiyor. Ama olumlu örnekleri dile getirmeyenlerin kasıtlı bir yaklaşım içinde oldukları kanaatindeyim. Bu nedenle bizim gibi, yani toplumun genel kurallarına uyma çabası içerisinde olan kişilerin bu olumlu örnekleri daha fazla ön plana çıkarmaları gerektiği kanısındayım. Birlikteliğimizde farklılıklar değil ortaklıklarımızı daha fazla göz önüne serelim.

Paldır Küldür Kültür

Hasan ÇAKIR

Yirmibirinci yüzyılın başında, Avrupa'nın ortasında, kültür mülkür, entegrasyon mentegrasyon, identite midentite derken şaşkına çevrildik. Çok kültürlü mü, bir kültürlü mü yoksa bi-kültürlü mü olsak, kendi kültürümüzü korusak da mı entegre olsak yoksa nasıl olsak?...

Bir kavram kargaşası ki sormayın gitsin! Avrupa yarım aydın, başat kültürçülerinin baş rolleri oynadığı Avrupa kültürü sahnesinde bir o yana bir buyana savrulup duruyoruz...

Frankfurt'ta 200'e yakın kültür varmış... Böyle kalabalık, çok, çeşitli, farklı, diğer, başka, yabancı, nasyonal kültürlerin itiş kakışı arasında kendimize bir yer kapabilecek miyiz? Biz kimiz? Kendi kültürümüz nedir? Biz n'olacağız? kendi kültürümüz n'olacak?

Evet, bir "kültür sorunu"yla karşı karşıyayız.

Sorun aslında, paldır küldür ortaya sürülen kültür kavramlarını eleştirisiz benimsememizden ve üzerinde düşünmeden kullanmamızdan, yani kültür anlayışsızlığımızdan kaynaklanıyor.

Söz gelimi şu ünlü "yabancı kültürler" söylemini iskandilliyelim: Hiç bir gün merak edip sorduk mu, yabancı kültür nedir? Hangi kültürler yabancıdır? Neden yabancıdır? Yabancı kültür olur mu?...

Ya şu "nasyonal kültür" kavramı? Nedir "nasyonal kültür"? Hangi kültürler nasyonaldir, hangileri değildir? Nasyonal kültür olur mu?

Hiç sorup, araştırdık mı?

Kültür tarihiyle azıcık ilgilenenler bilirler:

Her işin bir kültürü vardır. Kültürlerin oluşmasına insanlığın tüm kuşakları katılır. Kültürler insanlığın ortak malıdır ve her kültür onu tanıyan herkese aittir.

Yani "yabancı kültür" olmaz, olsa olsa bir kültüre yabancı olunur: Matematik kültürünü tanımayanlar için Matematik kültürü yabancıdır. Eskimo edebiyatını tanımayanlar Eskimoca edebiyat kültürüne yabancıdır.

Biraz da "nasyonal kültür"e göz atalım:

Kapitalizm "pazar ve mal nizamının bekası" için yeryüzünün parselleyip nasyonal ruhu çağırınca, kültürleri de "nasyonal"leştirdi, "yabancı kültürler"e gümrük koydu, bir başat nasyonal kültür anlayışını yığinsallaştırdı ve her kültüre bir nasyonal sıfatı taktı:

Edebiyat kültürü oldu nasyonal edebiyat, matematik kültürü oldu, nasyonal matematik kültürü...

Oldu ama, kültürlere nasyonal sıfatı uymuyor.

Bu durum özellikle bilim kültürlerine "nasyonal" sıfatını takınca iyice göze batıyor:

Söz gelimi, matematik kültürüne nasyonallik hiç yakışmıyor. Hem sermayenin kârını arap rakamları ile hesaplamak, hem de mesela nasyonal matematik kültürü demek sırtıyor...

Sanat kültürleri de öyle. Picasso'nun resimlerini hangi nasyonal kültüre sokacağız. Fransız nasyonal resim kültürüne mi, İspanyol nasyonal resim kültürüne mi? Eserlerini Farsça yazan Mevlana hangi nasyonal kültüre ait? "Ben dünya vatandaşım" diyen Alman şair Goethe'yi nereye koyacağız...

Evet, Nasyonların sınırları var ama, kültüre nasyonal sınır çizilmiyor.

"Nasyonal kültür" lafı (çok kez) din kültürü, dil kültürü, yaşam tarzı kültürü (kimileri "ortak bellek" diyor buna) yerine kullanılıyor.

Nasyonal sıfatı bu kültürlere de uymuyor:

Dili bir dini başka, dini bir dili başka, dini dili bir başka başka toplumlar var. Ne din ne de dil kültürüne nasyonal bir sınır çizilemiyor.

Yaşam tarzı kültürü de öyle. Belki kapalı toplumların, kabilelerin yaşam tarzına (ille de demek isterseniz) "nasyonal" diyebilirsiniz, ama bugün blucin giymeyen toplum, kabile kaldı mı yer yüzünde?

Şimdi, insanlığın tanışma çağında, insan ruhu, nasyonal ruhun, yöresel belleğin, gelenek göreneklerin sınırlarını aşıyor ve aşacak.

İşi kolay kılalım:

"Yabancı kültür", "nasyonal kültür" üfürükleri kafa karıştırmaktan başka bir işe yaramıyor.

Kültür kavramı kargaşasından kurtulmanın tek yolu, "kültür"den söz edene hangi kültürden söz ettiğini sormaktır: bilim kültürü mü, sanat kültürümü, din kültürü mü, tarım kültürü mü, mutfak kültürü mü, müzik kültürü mü, fizik kültürü mü, otomobil kültürü mü? yaşam kültürü mü...? Hangi kültürdür söz konusu? Bilelim!

O zaman kendimizi, kavram kargaşasının yol açtığı şaşkınlıktan, bir ölçüde kurtarabiliriz.

Bugün bizim, "yerli", "yabancı" hepimizin, her şeyden önce nasyonal sınırlardan arınmış modern bir KÜLTÜR ANLAYIŞINA ihtiyacımız var.

Böyle bir kültür anlayışına sahip olmak zor değil. Herhangi bir daireden izin veya bir kafa kağıdı almaya da gerek yok. Bunun için sadece kafamızdaki nasyonal sınırları kaldırmak, Yunus Emre gibi, "Dünya benim rızkımdır, halkı benim halkımdır" demek ve dünyayı Yunusça, tüm varlığıyla kucaklamak; gözümüzü, gönlümüzü dünyaya açmak yeter.

O zaman insanoğlu ve kızları olarak yeryüzünde yarattığımız hiç bir kültür bize yabancı kalmaz. Ne entegrasyon sorunumuz olur ne kimlik sorunumuz ne de kültür sorunumuz...

Bir Fransız kafasındaki nasyonal sınırları kaldırınca Fransızlığından bir şey kaybetmez. Alman şair Goethe'yi "ben bir dünya vatandaşım" dedi diye Alman saymayacak mıyız? İnsan hem dünya vatandaşı, hem de Eskimo olabilir. Niçin olmasın?...

Evet, evet, bugün bizim her şeyden önce Yunusça bir kültür anlayışına ihtiyacımız var. Başat, nasyonal yığın kültürü kuşatmasından yakamızı ve kafamızı ancak böyle kurtarabiliriz ve şair Goethe gibi gönül rahatlığıyla "ben bir dünya vatandaşım" diyebiliriz.

Unutmayalım, kainatta insan dünyalıdır!

Dünyanın kültürleri bizim hazinemizdir, herkese aittir.

Sözü Mevlana'nın çağrısıyla bitirelim:

Beri gel, daha beri, daha beri
Bu yol vuruculuk nereye dek böyle?
Bu hır gür, bu savaş nereye dek?
Sen bensin, ben benim işte.

Dünyada nice diller var, nice diller,
Ama hepsinde de anlam bir.
Sen kapları, testileri hele bir kır,
Sular nasıl bir yol tutar gider.
Hele birliğe ulaş, hır gürü savaş bırak,
Can nasıl koşar bunu canlara iletir.
(A. Kadir, Bugünün Diliyle Mevlana)

“Göçmen Toplulukların Eğitim ve (Ana)Dil Öğrenim Anlayışları”

- Bakış Açıları, Uygulamaları ve Sonuçları -

SEMPOZYUM '11

Prof. Dr. K. F. Cantone-ALTINTAŞ
Rosella BENATI
Halit ÇELİKBUDAK
Marianne DEMMER
Prof. Dr. C. Allemann-GHIONDA
Zeynel KORKMAZ
Dr. Tatiana MATTHIESSEN
Prof. Dr. Vernor MUÑOZ
Dr. phil. Maria A. NIKOLAIDOU
Şule ÖZKAYA
Franco RUINA
Güney Schleswig Okul Birliği
Alfredo SANCHEZ
Antonio Langarita SEVILLA
Güldane TOKYÜREK
Prof. Dr. Gülsün Leyla UZUN
Sarah VESPERMANN
Doç. Dr. Kutlay YAĞMUR

29
EKİM
2011

Yer:
DUISBURG-ESSEN ÜNİVERSİTESİ
Essen Yerleşkesi
Gaspavillon
Universitätsstr. 12

www.diegaste.de
sempozyum2011@diegaste.de

Hans Böckler
Stiftung

UNIVERSITÄT
DUISBURG
ESSEN

DİL VE EĞİTİMİ DESTEKLEMEK İÇİN İNİSİYATİF e.V.

Kurumsal Destekçiler

